

Uluslararası Sistemde Ulusal Güç Aktarım Stratejisini Belirleyen Temel Parametrelerin Analizi

Analysis of Fundamental Parameters Determining National Power Projection Strategy in the International System

Eyüp AKPINAR*

Öz

Uluslararası sistemde güç belirleyici bir parametre olarak kabul edilmektedir. Güç, aktarım yapılabilen bir niteliğe sahiptir. Teknolojinin gelişimi ile birlikte zaman ve mekân kavramının geçmişte ifade ettiği anlam ve boyut değişmiş, yeni güç aktarım araç ve yöntemlerinin eklenmesiyle güç aktarım stratejisi yeniden ele alınmıştır. Bu değişiklik gücün sadece fiziki değil fiziki olmayan nitelikte de aktarılabilmesini kolaylaştırmıştır. Devletler arasında iletişim olanaklarının gelişmesi ve etkileşimin artması ile yumuşak gücün sert güce alternatif olarak kullanılması için uygun koşullar oluşmuştur. Ulusal gücün etkin bir şekilde aktarımı noktasında sert ve yumuşak güç bileşenlerinin hibrit bir yapıda kullanımı ile gücün hesaplanması ve aktarımı yeni bir hürriyet kazanmıştır. Çalışmada şu sorulara cevap aranarak bir önermede bulunulacaktır. Ulusal güç aktarım stratejisini belirleyen temel parametreler nelerdir? Tarihsel süreç içerisinde güç aktarımına etki eden temel parametreler değişikliğe uğramış mıdır? Teknolojik gelişimin güç aktarım stratejisine etkisi ne yönde olmuştur? Güç aktarımının uygulanma biçimlerinde ve paradigmasında bir değişiklik yaşanmış mıdır? Güç aktarımının uygulandığı alanlarda genişleme/çeşitlenme olmuş mudur? Tüm bu sorular ışığında Soğuk Savaş sonrası dönemi içerecek şekilde tarihsel süreç içerisinde uluslararası sistemde ulusal güç aktarım stratejisine etki eden parametrelerin, güç aktarım stratejisi uygulama alanları ve biçimlerinin değişikliğe uğradığı ve bu değişimde de teknolojik gelişimin daha fazla etkili olduğu öne sürülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Güç, Ulusal Güç, Güç Aktarımı, Güç Aktarım Stratejisi, Seferi Kuvvet, İleride Konuşlu Kuvvet.

* Doktora Öğrencisi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Bursa, Türkiye, ORCID: 0000-0001-8540-1548, e-posta: i.akpinareyup@gmail.com.

Geliş Tarihi / Submitted: 29.12.2021
Kabul Tarihi / Accepted: 28.03.2022

Abstract

Power is accepted as a determinant parameter in the international system. Power also has a character that can be transferred. With the development of technology, the meaning and dimension of the concept of time and space have changed. Additionally, the new power projection tools and methods have shifted the traditional power projection strategy. This change facilitated the projection of power not only in physical but also in non-physical quality. With the development of communication opportunities and increasing interaction between states, suitable conditions have emerged to use soft power as an alternative to hard power. The calculation and projection of power have gained a new identity with the use of hard and soft power components in a hybrid structure at the point of effective projection of national power. In the study, a proposition will be made by seeking answers to the following questions. What are the main parameters that determine the national power projection strategy? Have the main parameters affecting power projection changed in the historical process? How has the impact of technological development on the power projection strategy? Has there been a change in the paradigm of power projection and its implementation? Has there been expansion/diversification in the areas where power projection is applied? In the light of all these questions, it is argued that the parameters affecting the national power projection strategy in the international system, the fields and forms of power projection strategy have changed in the historical process, including the post-Cold War period, and technological development has been more effective in this change.

Keywords: *Power, National Power, Power Projection, Power Projection Strategy, Expeditionary Force, Forward Deployed Force.*

Giriş

Uluslararası ilişkilerde güç, farklı yaklaşımlarla birlikte farklı tanımlamalara maruz kalan bir unsurdur. Nitekim “Millî güç; bir devletin millî menfaatlerini sağlamak ve hedeflerini elde etmek için kullanabileceği insan gücü, coğrafi, ekonomik, askerî, siyasi ve idari, psiko-sosyal ve teknolojik güçler gibi güçlerden oluşan maddi ve manevi unsurların toplamı¹ olarak tanımlanmaktadır. Bu özellikleriyle güç, uluslararası sistemde belirleyici bir parametre olmasının yanında aktarılabilen bir özelliğe de sahiptir. Aktarılabilen güç görece sayılabilen ya da sayılamayan nitelikte olabilmektedir. Bu çerçevede, coğrafya, askerî ve ekonomik kapasite, nüfus vb. özellikler sayılabilen; ulusal değerler, diplomasi vb. özellikler ise

¹ İsmet Görgülü, *Askeri Coğrafya*, Seri No.: 3, Harp Akademileri Basımevi, İstanbul, 1992, s. 10.

sayılamayan gruptaki güç bileşenleri içerisinde yer almaktadır.² Fakat millî güç içerisinde yer alan her bir bileşenin aktarılabılır özellikte olduğu söylenemez. Sadece uygun nitelikteki güç bileşenleri farklı coğrafyalara iletilebilmektedir. Örneğin diploması, çıkarların kazanılması veya korunması noktasında maksimum avantajı sağlamaya yönelik pratikleri içermektedir.³ Diploması başarılı bir şekilde uygulandığında ulusal gücün farklı coğrafyalarda hissedilmesini artırıcı etkiye sahiptir. Bu yönüyle diplomasının, fiziki olarak güç aktarımı yapmasa dahi ulusal gücü arkasına alarak farklı coğrafyalarda devletin etki alanını genişletici bir rolü bulunmaktadır.

Güç aktarımı ulusal seviyede bir siyasi amaca dayanmaktadır. Siyasi amaç, farklı coğrafyalarda tehdidin önlenmesi, ulusal menfaatin gerçekleştirilmesi, farklı bir devlete ait toprağın ele geçirilerek kontrol edilmesi gibi çeşitli maksatları içerebilir. Bu çerçevede güç aktarımının başarısı, uygun nitelik ve nicelikteki ulusal güç bileşenlerinin eş güdüm içinde kullanımına bağlıdır. Güç bileşenleri, gelişen teknoloji ve insanlığın edindiği tecrübelerle birlikte klasik anlamdaki karakterini değiştirmiştir. Bu kapsamda Soğuk Savaş dönemi güç aktarım yöntemi ile Soğuk Savaş sonrası dönemde ihtiyaç duyulan gereksinimlerde farklılıklar oluşmuştur. Teknolojinin gelişimine bağlı olarak paradigma değişmiş ve bu çerçevede ulusal stratejiler yeni koşullara göre revize edilmiştir.⁴ Askerî güç içerisinde yer alan silah sistemleri, günümüzde teknolojinin gelişimine paralel olarak asimetric etki yaratacak şekilde bütünlük, hareket kabiliyeti yüksek, hafif, uzay alanını kullanabilen, yapay zekâ ile donatılmış otonom yapıda, vuruş gücü ve seyir kapasitesi yüksek yeteneklere sahip olan bir dönüşüm sürecine girmiştir. İnsansız araç/silah sistemleri ve robotik sistemlerin yakın zamandaki hızlı gelişimine ilave olarak yönlendirilmiş enerji silahları,

² Tayyar ARI, *Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika*, 8. Baskı, MKM Yayıncılık, Bursa, 2009, ss. 141-153.

³ Reed J. Fendrick, "Diplomacy As an Instrument of National Power", *U.S. Army War College Guide to National Security Policy and Strategy*, Strategic Studies Institute, US Army War College (2014), s. 180, <https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep12023.17.pdf> (Erişim Tarihi: 28.10.2021)

⁴ Tiberiu-Dan Onuta, "Considerations on Strategy and Technology Interrelationships", *Small Wars Journal*, 10/01/2015, <https://smallwarsjournal.com/jrn/art/considerations-on-strategy-and-technology-interrelationships> (Erişim Tarihi: 28.10.2021)

hipersonik füzeler, siber, elektronik harp gibi teknoloji ve bilgi yoğun sistemlerin gelecekte artan bir şekilde kullanılması öngörülmektedir.⁵

Ulusal gücün farklı coğrafyalara aktarımı planlanırken teknolojik gelişimin kazandırdığı yeni yeteneklerin hesaba katılması ve belirlenen hedef doğrultusunda kullanımı gerekmektedir. Bununla birlikte başarılı bir ulusal güç aktarımı için güç aktarım stratejisini etkileyen temel parametrelerin ulusal düzeydeki siyasi strateji kapsamında değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Bu doğrultuda çalışmanın ilk aşamasında güç aktarımı kavramı incelenirken, ikinci aşamada ulusal güç bileşenlerinin farklı coğrafyalara aktarımına etki eden parametreler açıklanarak, güç aktarımında dikkate alınması gereken olgular betimlenecektir. Son olarak ise güç aktarım stratejisi, kuramsal çerçeve ve güç aktarımına etki eden parametreler doğrultusunda değerlendirme yapılacaktır.

1. Kuramsal Çerçeve

Güç aktarımı, “ulusal güç unsurlarının tümünü veya bir kısmını (siyasi, ekonomik, enformasyon veya askerî) uygulamak, krizlere tepki vermek, caydırmaya katkı sağlamak ve bölgesel istikrarı artırmak için farklı yerlerden gelen kuvvetleri hızlı ve etkili bir şekilde konuşlandırma ve gücü idame ettirme becerisidir.”⁶ Güç aktarım stratejisi genel itibarıyla gücün aktarımıyla ilgili bir husustur. Bir devletin sahip olduğu gücü, kendi nüfuzunu korumak ya da mevcut gücünü artırmak adına kaynaklandığı yerden daha uzak bir alana taşıması bu stratejinin özünü teşkil etmektedir. Ulusal gücün birçok bileşeni içermesi nedeniyle güç aktarımına yönelik tanımlama da ilgili bileşenlerin kullanımı ve kombinasyonuna göre farklılık göstermektedir. Buradan hareketle güç aktarımı askerî açıdan “bir ülkenin askerî gücünü merkezinin ötesine konuşlandırması” olarak tanımlanabilir.⁷ Bu doğrultuda güç aktarımını bir strateji olarak değerlendirmek ve

⁵ Michael E. O’Hanlon, “Forecasting change in military technology, 2020-2040”, September 2018, <https://www.brookings.edu/research/forecasting-change-in-military-technology-2020-2040/> (Erişim tarihi: 05.11.2021)

⁶ US DOD, Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms JP 1-02, 12 April 2001, s. 422. <https://dcs9.army.mil/assets/docs/dod-terms.pdf> (Erişim Tarihi: 15.12.2020)

⁷ Jonathan N. Markowitz and Christopher J. Fariss, “Going to Distance: The Price of Projecting Power”, *International Interactions*, 39, April 2013, 119-143, s. 123.

caydırıcılıkla ilişkilendirmek, gücün kriz bölgelerine aktarılarak askerî kazanımlar elde etmek⁸ olarak askerî açıdan tanımlayabiliriz. Askerî ve ekonomik gibi güç bileşenleri üzerinden sert gücün aktarımı yapılabileceği gibi “bir devletin normlarını, siyasi ve kültürel değerlerini sınırlarının dışına aktararak” da yumuşak gücün aktarımını yapabilmek mümkündür.⁹

Ulusal gücün aktarımına ilişkin karar; ulus devletin jeopolitik konumu, tehdit algılaması ve çıkarlarına bağlıdır. Güç aktarımı ulus devletin çıkarları doğrultusunda yayılcı ya da statükocu bir politikaya hizmet edebilir. Bununla birlikte bir devletin yönetim şekli ve dış politika karakteri onun nasıl bir güç aktarım stratejisi izleyeceği hakkında bilgi verebilir. Diğer bir ifade ile demokratik ülkeler daha çok iş birliğine dayalı bir politika izlerken, ekonomik nüfuz alanını genişletici güç aktarım politikalarını (örneğin, deniz ticaret yolunun güvenliğini almak) daha çok hedeflemekte, otokratik ve çatışmacı politikaya sahip devletler ise farklı coğrafyalarda toprak edinimi yolu ile kazanımlar elde etmeye çalışmaktadır.¹⁰

Gücün ulusal sınırların ötesinde uzak coğrafyalara aktarımı ulusal güç kapasitesi ve yeterli güç aktarım araçlarının varlığı ile doğru orantılıdır. Bu noktada teknolojik ve ekonomik gelişim devletlerin seferi kuvvetlerini uzak bir coğrafyaya göndermelerindeki temel belirleyici olarak varsayılmaktadır.¹¹ Teknolojinin gelişimi maliyet ve uzaklık kavramlarının yeniden değerlendirilmesini gerektirmiştir. Böylece güç aktarımında maliyetin düşmesiyle birlikte uzaklığın yaratmış olduğu dezavantajlar ortadan kalkarak uluslararası konseptte yer alan olgular küresel ölçekte uygulanabilir hale dönüşmüştür.¹² Dolayısıyla nüfuz artırmanın bir aracı olan güç aktarım

⁸ Morgan P. Lohse, “From Power Projection to Power Protection: Revitalizing Conventional Deterrence in NATO”, *Drew Papers*, No. 33, Air University Press, Alabama, March 2019, ss. 10-11, https://media.defense.gov/2019/Mar/21/2002104239/-1/-1/0/DP_0033_LOHSE_FROM_POWER_PROJECTION_TO_POWER_PROTECTION.PDF (Erişim Tarihi: 15.12.2020)

⁹ Anna Matveeva, “Russia’s Power Projection after the Ukraine Crisis”, *Europe-Asia Studies*, Vol. 70, No. 5, July 2018, 711–737, s. 717.

¹⁰ Jonathan Markowitz, *When and Why States Project Power*, Electronic Thesis and Dissertation, University of California, San Diego, 2014, ss. 30-45, <https://escholarship.org/uc/item/5hr5m1gr> (Erişim Tarihi: 02.11.2021)

¹¹ Jonathan N. Markowitz and Christopher J. Fariss, *a.g.e.*, ss. 122-123.

¹² *a.e.*, s. 123.

stratejisinde teknolojik gelişim düzeyi¹³ önemli bir parametre olarak karşımıza çıkmaktadır. Diğer taraftan yeterli ekonomik kapasiteye sahip olamayan devletlerin ulusal gücünü farklı coğrafyalara aktarabilme, buradaki gücünü muhafaza etme ve geliştirme yeteneği olmamakta veya kısıtlı olmaktadır.

Sert güç içerisinde yer alan askerî güç aktarımında bir ülkenin taktik, operatif ve stratejik seviyede güç aktarımı yapabilecek millî güç unsurlarının bu doğrultuda teşkilatlanması, koordinasyonu ve kaynaklarının müşterek bir çatı altında yönetimi ön plana çıkmaktadır. Askerî çerçevede güç aktarımında, bulunulan mevkiin dışında istenilen yer ve zamanda askerî kuvvetlerin hızlı bir şekilde ayrıca lojistik açıdan maliyet etkin bir çözüm sunarak yeterli muharebe etkinliğini sağlaması amaç edinilmektedir.¹⁴ Bu çerçevede güç aktarımının etkin bir şekilde yapılabilmesi için uygun güç aktarım araçlarına, yeterli lojistik kapasiteye, ekonomik açıdan sürdürülebilirliğe ve yumuşak güç anlamında da desteklenmeye gereksinim duyulur. Askerî teknolojide yaşanan gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan yeni ürünler (insansız hava araçları, akıllı mühimmatlar vb.) ve yeni modeller (C4ISR¹⁵) kapsamında yaşanacak olası değişimlerin devletlerin uzak mesafelere yönelik güç aktarımında çeşitli etkiler yaratacağı tahmin edilmektedir.¹⁶ Güç aktarımı askerî, ekonomik, siyasi, insani vb. alanlarda gerçekleştirilebilir. Genel olarak güç aktarımı; “1. Kurtarma harekâtı, insani müdahale ve barış harekâtı, 2. Sembolik güç gösterisi, politik müdahale ve zorlayıcı tehdit, 3. Ticareti koruma, 4. Cezalandırma maksatlı saldırı, ekonomik veya bölgesel savunma ve taarruz”¹⁷ amaçlı olarak geniş bir skalada kategorilendirilebilir. Devletler, uluslararası kuruluşların veya çatışmaya

¹³ *a.e.*, s. 124.

¹⁴ Peltz, Eric, John Halliday vd., “Combat Service Support Transformation: Emerging Strategies for Making the Power Projection Army a Reality”, *RAND*, CA, Santa Monica, Corporation, 2003, ss. vii-10, https://www.rand.org/pubs/documented_briefings/DB425.html (Erişim Tarihi: 26.05.2020)

¹⁵ C4ISR; Command, Control, Computers, Communications and Intelligence, Surveillance and Reconnaissance kelimelerinden oluşmaktadır. Türkçe’deki karşılığı; Komuta, Kontrol, Bilgisayar, Haberleşme ve İstihbarat, Gözetleme ve Keşiftir.

¹⁶ Jonathan N. Markowitz and Christopher J. Fariss, *a.g.e.*, s. 139.

¹⁷ Dennis C. Blair, “China’s Military Power Projection and U.S. National Interests”, *U.S. China Economic and Security Review Commission*, February 20, 2020, s. 4, https://www.uscc.gov/sites/default/files/Blair_Written%20Testimony.pdf (Erişim Tarihi: 08.12.2020)

taraf olan ülkelerin talepleri doğrultusunda ya da kendileri inisiyatif kullanarak farklı amaçlar için sınır ötesine güç aktarımında bulunabilir. Bununla birlikte güç aktarımı ulusal olabileceği gibi çok uluslu müşterek bir yapı içerisinde de yapılabilir.

Klasik anlamdaki askerî güç aktarımı ileride konuşlu (kalıcı) askerî kuvvetler ile seferi kuvvetler üzerinden gerçekleştirilmiştir. İleride konuşlu askerî kuvvetler ve seferi kuvvetler genel olarak güç aktarımı için temel kuvvetler olmasına rağmen Lohse, bu noktada Tablo-1'de yer alan parametreler ışığında bir analizde bulunarak her ikisi arasında bazı farklılıkların olduğunu ifade etmiştir.

Tablo-1: Gücün aktarımı ve gücün korunması.¹⁸

	Gücün Aktarımı	Gücün Korunması
Kuvvetlerin Türü	-Seferi	-Kalıcı (yerleşik)
Özel Gereksinimler	-Stratejik uyarı -Lojistik	-Ev sahibi ülkede konaklama/konuşlanma
Optimal Zorlayıcı Alan	-Zorlayıcı diplomasi -Ani caydırıcılık	-Genel caydırıcılık -Ani caydırıcılık
Avantajları	-Esneklik -Daha az pahalı	-Gelişmiş erişim ve hazırlık -Daha güçlü ilişkiler/güvence
Dezavantajları	-Ağır birliklerin taşınmasındaki zorluklar -Erişim ihtiyacının olması	-Daha pahalı/maliyetli

Her iki yöntem arasındaki temel farklılık kullanılacak kuvvetlerin seferi ya da kalıcı (ev sahibi ülkede konuşlanan) birlik statüsünde olup olmadığıdır. Diğer bir ifade ile gücün korunması yöntemi mevcut güç statüsünün korunmasını ve sadece o bölgede mevcut imkânlarla yeni kazanımların elde edilmesini amaçlarken, güç aktarımı yönteminde ise

¹⁸ Morgan P. Lohse, a.g.e., s. 13.

kullanılan seferi kuvvetlerin imkânları doğrultusunda daha geniş bir coğrafyada yeni kazanımların elde edilmesi amaçlanmaktadır.¹⁹ Lohse her ne kadar bu konuda ayrıma gitmiş olsa da askerî açıdan nihai hedef ulusal güç unsurlarının hedeflenen bölgeye aktarımı ve siyasi hedef doğrultusunda kullanımını olduğundan harekâtın maksadını değiştiren genel bir etki yaratmamaktadır. Bu açıdan bakıldığında Lohse'nin gücün korunması olarak nitelendirdiği yöntemin genel olarak güç aktarım yönteminin içerisinde yer aldığını ifade etmek mümkündür. Her iki yöntem arasındaki temel farklılık güç aktarım unsurunun mobilitesiyle ilgilidir. Seferi kuvvetlerin hareket kabiliyetinin üstünlüğü nedeniyle güç aktarımında önemli bir avantajı olmakla birlikte gücün korunması maksadıyla ileride konuşlu birliklerin yakın coğrafyasına güç aktarımı yapamayacağı anlamına gelmemektedir. Bu nedenle de Lohse'nin söz konusu çalışmasında tanımlanan gücün korunması yöntemi, bu çalışmada güç aktarım stratejisinin bir unsuru olarak ele alınmıştır.

İleride konuşlu veya seferi kuvvetlerden hangilerinin güç aktarımında kullanılacağı karar vericinin yapacağı değerlendirmeye bağlıdır. Bu yöntemlerden biri veya her ikisi de ulusal ihtiyaçlar ve tehdit algılamasına bağlı olarak farklı ağırlık düzeylerinde seçilebilir. Seferi ya da kalıcı birliklerin tercih edilmesi harekâtın planlaması, maliyet ve etkinlik analizinden elde edilecek sonuca göre değişkenlik göstermektedir. Her iki yöntemin ihtiyaçlar, hazırlıklar, kuvvet yapısı, sahadaki fonksiyonu, avantaj ve dezavantajları bakımından farklılıkları bulunmaktadır. Diğer taraftan hedef üzerinde etkinliğin artırılması noktasında geleneksel güç aktarım yöntemlerine ilave olarak; askerî ve sivil alanın birbirine geçtiği ve belirsizleştiği günümüz ortamında vekil güçler üzerinden güç aktarımı, ekonomik araçların kullanımı, bilginin üretimi, kullanımı ve manipülasyonu, uzun menzilli silahlar ve insansız sistemlerin kullanımı, fiziksel olmayan ve uzaktan yapılabilecek güç aktarım araçları (siber, elektronik harp, bilgi harekâtı, vb.) gibi farklı yöntem veya araçlar hibrit olarak kullanılabilir. Genel olarak bakıldığında tüm bu yöntem veya araçlar güç aktarımını tamamlayan/bütünleyen enstrümanlardır. Ancak nihai hedefin gerçekleştirilmesi açısından benzerdirler.

¹⁹ *a.e.*, ss. 10-13.

Tarihsel açıdan bakıldığında Soğuk Savaş döneminde ileride konuşlu ve seferi kuvvetlerin bir yöntem olarak her ikisinin de kullanıldığını gözlemleyebiliriz. İleride konuşlanma yoluyla gücün korunma yöntemi ABD ordusunda ağırlıklı olarak uygulanmıştır.²⁰ Soğuk Savaş döneminde askerî gücün kullanımı üzerinden güç aktarım stratejisi kutbun her iki tarafı için de benzerlik göstermiştir. Yakın dönemde güç aktarım stratejisi tehdit ve kazanılan yetenekler doğrultusunda değişiklik göstermiştir. Örneğin, ABD Soğuk Savaş'ın başlangıcında konvansiyonel güç ve ileride konuşlu askerî kuvvetler stratejisini benimserken, ilerleyen yıllarda nükleer silah ve uzun menzilli füzelerin kullanılması stratejisine ağırlık vermiştir. SSCB'nin dağılmasıyla konvansiyonel güç tekrar ön plana çıkmış ve ileride konuşlu birliklerini azaltmıştır. 11 Eylül olaylarından sonra ise geçici süre ile konuşlanan askerî kuvvetler stratejisine geçiş yapmıştır.²¹ Soğuk Savaş döneminde deniz aşırı güvenliğin uzakta konuşlanmış büyük askerî üslerle sağlanması politikası yerini tehditte meydana gelen değişim ve savunma bütçelerine ayrılan payın düşmesine bağlı olarak hızlı sevk edilebilen, küçük ölçekli ve daha az maliyet sunan askerî birliklerin kullanılması politikasına bırakmış ve kimi ordularda ise küçülmeye gidilmiştir.²²

Gücün aktarımında ulusal güç unsurlarına ilave olarak müttefiklik ilişkisi içerisinde bulunan bölgesel veya uluslararası organizasyonlar ile devlet ya da devlet dışı aktörlerin güç unsurları da kullanılabilir. Güç aktarımını gerçekleştirebilmek için fiziki olarak ülke sınırlarının ötesinde var olmaya ihtiyaç duyulmayabilir. Bu çerçevede, güç aktarımında bulunacak ulusal gücün çıkarları namına hareket edebilecek vekil güçler de benzer etkiyi sahada oluşturabilir. Ulusal güce ilave olarak, müttefik ya da vekil kuvvetlerin direkt ya da dolaylı yoldan sahada ulusal gücün kendi namına kullanımı için olumlu şartları oluşturduğunu gözlemlemek mümkündür. Örneğin, 18. yy. İngiltere'si, Doğu Hint Şirketi üzerinden Hindistan'da sömürgeci ekonomik politikalar uygulayarak ekonomik fırsatlar

²⁰ Dave Shunk, Charles Hornick vd., "The Role of Forward Presence in U.S. Military Strategy", *Military Review*, July-August 2017, 56-65, ss. 57-61.

²¹ Morgan P. Lohse, *a.g.e.*, ss. xii-xv.

²² Alfredo R. Paloyo, Colin Vance vd., "The Regional Economic Effects of Military Base Realignments and Closures in Germany", *RUHR Economic Papers*, #181, 2010, 1-21, s. 4.

edinmiş ve toprakları üzerinde egemenlik sağlamıştır.²³ Böylelikle İngiltere vekil bir şirket üzerinden finanse edilen güç ve kontrol mekanizmaları sayesinde deniz aşırı bir bölgede nüfuz alanı oluşturabilmiştir. Maliyet-etkin bir çözüm olarak ABD'nin Afgan mücahitleri organize ederek ve destek sağlayarak Sovyetlere karşı kullanması²⁴ ve Rusya'nın Ukrayna'daki ayrılıkçı grupları destekleyerek Kırım'ın ilhakı ve Ukrayna'nın doğusunda üstünlük elde etmesi²⁵ yine vekil güç uygulamaları arasında gösterilebilir.

Güç aktarımına konu olan güç; kara, deniz, hava gücü ya da diğer ulusal güç bileşenleri olabileceği gibi birleşik ya da müşterek bir görev kuvveti/gücü şeklinde de teşkil edilebilir. Güç aktarımı harekât nev'i ve ihtiyacına göre şekillenmektedir. Yeterli güç aktarımı ihtiyaç duyulan yer ve zamanda yapılamadığında harekâtın başarısı risk altına girebilmektedir. Bir donanmanın deniz kontrolünü sağlayabilmesi için güç aktarımının bu minvalde yapılması gerekmektedir.²⁶ Bu noktada “deniz kontrol harekâtı ve güç aktarımı birbirini tamamlamaktadır.”²⁷ Güç aktarımı için tahsis edilen büyük güçlerin aktarımı için büyük limanlar, ikmal maddeleri, ulaşım araçları ve bunların gizlenmesine ihtiyaç duyulur. Bu durum çeviklikten uzaktır. Ancak, yerel seviyede yapılacak güç aktarımı bu olumsuzluklara karşı maliyet-etkin çözüm sunabilmektedir.²⁸ Bu nedenle de ileride konuşlanan ve ev sahibi ülke/ülkelerin yerel kaynaklarına hızlı erişim yeteneğine sahip kuvvetler, lojistik açıdan daha avantajlı olmaktadır. Aynı zamanda gücün

²³ Alexander L. Vuving, “Great Power competition: Lessons From The Past, Implications for the Future”, Alexander L. Vuving, (ed.), *Hindsight, Insight, Foresight: Thinking About Security in the Indo-Pacific*, Daniel K. Inouye Asia-Pacific Center for Security Studies, Sep. 1, 2020, 13-36, s. 17, <https://www.jstor.org/stable/resrep26667.7> (Erişim Tarihi: 29.10.2021)

²⁴ John Prados, “Notes on the CIA’s Secret War in Afghanistan.” *The Journal of American History*, 89, No. 2, 2002, 466–71, ss. 466-469.

²⁵ Ioana-Nelia Bercean, “Ukraine: Russia’s New Art of War”, *Online Journal Modelling the New Europe*, 2016, Vol. 21, No. 1, 155-174, ss. 161-167.

²⁶ The U.S. Marine Corps, “Expeditionary Force 21: Forward and Ready: Now and in the Future”, 4 March 2014, s. 29. https://www.mccdc.marines.mil/Portals/172/Docs/MCCDC/EF21/EF21_Capstone_Concept.pdf (Erişim Tarihi: 08.11.2020)

²⁷ The U.S. Joint Chief of Staff, “Joint Publication 3-32: Joint Maritime Operations”, 8 June 2018, s. I-3, https://www.jcs.mil/Portals/36/Documents/Doctrine/pubs/jp3_32.pdf#page=22 (Erişim Tarihi: 08.12.2020)

²⁸ Stephen Peter Rosen, “Power Project and Military Innovation: The IT RMA and its Implications for Israel”, February 2019, <https://www.idf.il/en/minisites/dado-center/research-1/power-projection-and-military-innovation/> (Erişim Tarihi: 03.01.2020)

aktarımında ileride konuşlandırma söz konusuysa uygulamaya geçilmeden önce ev sahibi ülkenin rızasının alınarak gerekli anlaşmaların yapılması gerekmektedir. Buna karşın güç aktarımı uçak gemisi gibi seferi kuvvetlerle yapılacaksa herhangi bir rıza talebine ihtiyaç göstermez.²⁹ Güç aktarımının istenilen yer ve zamanda etkin bir şekilde icrası için lojistik altyapı, araç, teçhizatlanma ve gerekli stokların önceden yapılmasına ihtiyaç duyulur.³⁰ Bunun yanında müşterek bir organizasyon altında görevin ifa edilebilmesine yönelik yeterli hazırlığa, hızlı ve doğru bir konuşlanmaya ve tecrübeye sahip olmak gereklidir.³¹

Güç aktarımı, yapılacak operasyon veya harekâtın ölçeğine göre değişiklik gösterebilmektedir. Kapsamlı bir güç aktarımı için askerî anlamda büyük bir askerî gücün harekât alanına sevk edilmesine ihtiyaç duyulabilir. Buna karşın, “sınırlı ölçüde bir krize müdahale etmek amacıyla diğer paydaşlarla iş birliği yapılarak daha kısıtlı nitelikte acil operasyonlar şeklinde güç aktarımı da yapılabilir.”³² Özellikle güç aktarımının yapılacağı bölgede bulunan ve iş birliği yapılabilecek yabancı askerî kuvvetler, paramiliter güçler veya özel askerî şirketler ulusal düzeyde yapılacak güç aktarımının büyüklük ve maliyetini azaltır.³³ Bu bağlamda paydaşlar, güç dağılımı için katkıda bulunacak ulusal seviyedeki iş birliği kuvvetleri olabileceği gibi yabancı askerî kuvvetler de olabilir. Öte yandan medya iletişim araçları (uydu televizyon yayınları, sosyal medya, internet platformları vb.), siber ve uzay alanı gibi küresel ölçekte erişilebilir platformları barındıran ulusal güç araçları marifetiyle fiziki olarak sınır ötesinde var olmadan fiziki ya da

²⁹ Tom de Castella, “Does Anybody Still Need Aircraft Carriers?”, 29 May 2012, <https://www.bbc.com/news/magazine-18237029> (Erişim Tarihi: 04.11.2021)

³⁰ Megan Cotton, “Ensuring Readiness for Strategic Support: Strategic Power Projection”, 6 June 2019, U.S. Army, https://www.army.mil/article/222299/ensuring_readiness_for_strategic_support_strategic_power_projection (Erişim Tarihi: 09.12.2020),

³¹ Kurt J. Ryan, “Power projection readiness: A historical perspective”, 26 April 2017, U.S. Army, https://www.army.mil/article/185970/power_projection_readiness_a_historical_perspective (Erişim Tarihi: 09.12.2020)

³² “The National Military Strategy of the United States of America 2015: The United States Military’s Contribution to National Security”, June 2015, s. 12, <https://www.hsdl.org/?view&did=767473> (Erişim Tarihi: 29.11.2020)

³³ Zoran Ivanov, “Changing the Character of Proxy Warfare and its Consequences for Geopolitical Relationships”, *Security & Defence Quarterly*, 2020, Vol. 31 Issue 4, 37-51, ss. 41-43.

fiziki olmayan bir etkiyi yaratmak mümkün hale gelmiştir. Böylelikle daha uzağa, daha kapsamlı ve maliyeti düşük yeni güç araçlarının güç aktarımında kullanılabilmesinin önü açılmıştır.

2. Güç Aktarımına Etki Eden Parametreler

Güç aktarımını bir sistem olarak düşündüğümüzde bu sisteme etki eden birtakım parametrelerin olduğu gözlemlenebilir. Bu çalışmada güç aktarım stratejisine etki edebilecek ve ağırlık düzeyi en fazla olduğu düşünülen mesafe, tehdit algılaması ve çıkar ilişkisi, ekonomi, teknoloji ve lojistik parametreleri değerlendirme kapsamına alınmıştır.

2.1. Mesafe

Fiziksel olarak bir ülkeye ait gücün bulunulan noktadan başka bir noktaya aktarımı doğrudan mesafe ile ilgilidir. İki nokta arasındaki mesafenin zorluk derecesi bulunulan coğrafya ve iklim şartlarına göre değişebilmektedir. Mesafenin artışına bağlı olarak bir ülkenin ihtiyaç duyacağı aktarım araçlarının çeşitliliği ve niteliği farklılık göstermektedir. Örneğin, kısa mesafede bir deniz harekâtı ya da hava harekâtı için uçak gemisine ihtiyaç duyulmazken, güç aktarımının deniz aşırı noktalara taşınması için uçak gemisi ve beraberinde eşlik edeceği yüzer unsurlara ihtiyaç duyulabilmektedir. Uzaklığın artmasıyla birlikte güç aktarımı daha maliyetli olmakta ve bu da kapasiteyi olumsuz şekilde etkilemektedir.³⁴ Teknolojik gelişim gücün aktarımını sağlayacak araçların da gelişimini sağlamıştır. Günümüzde geçmişe nazaran daha hızlı, daha fazla kapasiteye sahip ve maliyet-etkin kara, hava, deniz ve uzay araç/platformları bulunmaktadır. Bununla birlikte söz konusu platformlar üzerinden asimetrik etki yaratan ve uzaktan sevk/ıdare edilebilen seyir füzeleri ve insansız araçlar gibi silah sistemleri kullanılmaktadır. Bunlar özellikle vuruş hassasiyetleri ve kontrol mekanizmaları sayesinde klasik savaş araçlarına göre sivillere daha az etkisi olması ve asimetrik üstünlük sağlaması nedeniyle tercih edilmektedir.³⁵ Böylece geçmişte güç aktarımı için mesafeden kaynaklı

³⁴ Halvard Buhaug and Nils Petter Gleditsch, "The death of distance? The globalization of armed conflict", Miles Kahler and Barbara F. Walter, (ed.), *Territoriality and Conflict in an Era of Globalization*, Cambridge University Press, Cambridge, 2006, 187-216, ss. 188-189.

³⁵ Marcus Schulzke, "The Morality of Remote Warfare: Against the Asymmetry Objection

kısıtlar teknolojideki yenilikler sayesinde giderek azalma yönünde seyir göstermiştir. Yakın dönemde, küreselleşme, iletişim ve teknolojik gelişimin etkisiyle fiziki uzaklık kavramı görece önemini azaltmıştır.³⁶ Fiziki uzaklık veya mesafe algısı doğal olarak zaman ve mekân kavramlarının da yeniden tanımlanmasını gerekli kılmıştır. Bu nedenle bulunulan zamandaki mesafe kavramı ile başka bir zamandaki (geçmiş ya da gelecek) mesafe algısı benzer olamamaktadır. Buna ilave olarak, aynı zamanı paylaşan devletlerin mesafe algısı dahi sahip oldukları teknolojik gelişmişlik seviyesine bağlı olarak farklılık arz etmektedir. Ayrıca, söz konusu gelişmeler sayesinde daha önce algılanmayan uzak coğrafyalardaki tehditlere karşı daha açık hale gelmiş diğer taraftan fiziki sınırlar ve duvarların önündeki engeller giderek azalmıştır. Tehdit algılamasına ilave olarak uzak coğrafyalardaki potansiyel çıkarlar da anılan gelişmeler doğrultusunda devletlerin ilgi alanına girmiştir. Bu nedenle de mesafe kavramı günün şartlarına ve teknolojik gelişmeye paralel bir anlamda değişim göstermeye devam etmektedir. Özellikle yumuşak güç perspektifinden bakıldığında fiziki mesafe kavramı; politik, ideolojik, dini, sosyal vb. alanlarda sert gücün fonksiyonel alanlarına göre görece daha az önem taşımaktadır. Bu nedenle de yönetim şekli ve ortak değerlere sahip olan devletler arasındaki fiziki mesafe kurulacak ilişkilerde göz ardı edilebilmektedir. Örneğin, ABD ile Küba arasındaki fiziki mesafe oldukça yakın olmasına karşılık, 1962’de Küba füze krizi ile daha da büyüyen politik ve ideolojik görüşleri nedeniyle iki ülke arasındaki ilişkilerin fiziki olmayan mesafesi yakın tarihte oldukça fazla olmuştur.³⁷ Diğer bir ifade ile fiziksel olmayan bir mesafede yakınlığın tesis edilmesi, devlet ve halklar arasında ortak duygu ve arzuların oluşturulması yumuşak güç aktarımı için daha önemli varsayılmaktadır.

Fiziksel olarak varlık göstermeyen fakat uzak coğrafyada ulusal gücün aktarımında önemli bir kuvvet çarpanı olan siber harekât, kitle iletişim araçları, sosyal medya üzerinden yapılacak manipülasyonlar vb. aksiyonlar

to Remote Weaponry”, *Political Studies*, 1 March 2016, Vol. 64, No. 1, 90-105, ss. 90-93.

³⁶ Patrick Porter, *The Global Village Myth: Distance, War and the Limits of Power*, Georgetown University Press, Washington DC, 2015, s. 2.

³⁷ Alan K. Henrikson, “Distance and Foreign Policy: A Political Geography Approach”, *International Political Science Review / Revue internationale de science politique*, Vol. 23, No. 4, SAGE Publications, 2002, 437-466, ss. 445-457.

için ise mesafenin fiziki olarak bir anlamı bulunmamaktadır. Siber yetenekler sayesinde çok daha uzak mesafelerden istenilen hedefe ait bilgi sistem ağının kullanılamaz hale getirilmesi, siber ağın manipüle edilmesi ya da yanlış bilgi enjeksiyonları ile kullanıcılar üzerinde propaganda faaliyetleri yapılarak klasik harekâtın başarısına katkı sağlanabilmektedir.³⁸

Geleneksel güç aktarımına nazaran yeni güç aktarımında mesafenin önemi teknolojik gelişmenin artışı ile ters orantılı bir denklem içine girmiştir. Teknoloji uzak mesafelerin görece yaklaşmasında sivil ve askerî unsurların gözetim ve denetim mekanizmaları üzerinde olumlu etkiler bırakmıştır. Teknolojik gelişmişlik ve dünya çapında kritik alanlarda üstünlük güç aktarımında önemli bir avantaj sağlamaktadır. Günümüzde uzay kesiminde geniş bir kapsama alanına sahip iletişim, gözetleme, istihbarat, konumlama (navigasyon) vb. sivil ve askerî amaçlı kullanılabilen uydular bulunmaktadır. Öyle ki birçok ülke için ulaşılması zor bir mesafe olan uzay kesimi gelişmiş ülkeler arasında rekabet konusu haline gelmiştir. Son dönemde uydu veya yer tabanlı platformlara entegre edilebilecek kinetik veya kinetik olmayan silah sistemleri ile uzay kesimini kullanan uyduları kullanım dışı bırakabilecek yetenek kazanımları için bazı ülkelerde çalışmalar başlatılmıştır.³⁹ Güç aktarımı için uzay kesiminin kullanılması ile zaman ve mekân kısıtlaması özellikle haberleşme, istihbarat, keşif ve gözetleme (radar, elektro-optik vb.) gibi kullanım alanlarında görece bir engel olmaktan çıkmış ve teknolojik üstünlüğü elinde bulunduran devletler bulunan coğrafyanın çok daha ötesinde bir mesafeye güç aktarımının yapılabilmesi için önemli altyapı ve sistemleri kendi bünyesine dâhil etmiştir.

2.2. Tehdit Algılaması ve Çıkar İlişkisi

Güç aktarımı, bir ülkenin herhangi bir durumdan veya varlıktan kaynaklanan tehdit algılamasına ve güç aktarımının hedefindeki aktörle olan çıkar ilişkisine de bağlıdır. Tehdit ve çıkarların tanımlanması güç aktarım stratejisinin oluşturulması aşamasında önemli belirleyiciler arasındadır.

³⁸ Keiji Takeda, "Cyber Defense of Japan-Proposal of Conceptual Framework", Sandro Gaycken, (ed.), *Cyber Defense-Policies, Operations and Capacity Building: CYDEF 2018*, IOS Press, Amsterdam, 2019, ss. 6-8.

³⁹ Geoff Slocombe, "Electronic Warfare in the Space Domain", *Asia Pacific Defence Reporter*, Sept 2019, Vol. 45, Issue 7, 24-26, ss. 24-26.

Tehdit, “(...) birincisi, eldekini yitirme riskidir. İkincisi, başka bir aktörün/aktörlerin elinde ya da etkisinde olanı ele geçirememeye ve/veya bir üçüncü güce kaptırma riskidir. Üçüncüsü, hiçbir aktörün tek başına neden olmadığı, bir tek aktörden bağımsız küresel tehditlerdir.”⁴⁰ Güvenlik politikalarının oluşturulması aşamasında algı ya da gerçeklikler muhatap tarafından yönetilebilir durumda ise risk veya tehlike olarak adlandırılırken, bertaraf edilmesi millî güvenlik için elzem olanlar ise tehdit olarak adlandırılmaktadır.⁴¹ Tehdit kaynağı sınır ötesindeki belirli bir bölge veya ülke olabileceği gibi internet ve medya araçlarını kullanarak organize olan ve ulusal çıkarlara muhalif, küresel ölçekteki kitlesel hareketler de olabilir. Örneğin son dönemlerde uluslararası göç ülkeleri için bir tehdit olarak görülmüştür.⁴² Tehdit kaynağını etkisiz hale getirmek ve ulusal çıkarları gerçekleştirmek için kimi zaman devletler güç aktarım stratejisine başvurabilmektedir. Devletler güç aktarım stratejisine başvurduğunda başka bir coğrafyada daha önce muhatap olmadıkları ve öngöremedikleri tehditler ile karşı karşıya gelebilmektedir. Örneğin, ABD ordusu Vietnam Savaşı’nda düzenli bir ordu yerine konvansiyonel olmayan taktiklerle savaştığı ve büyük bir tehdit oluşturan Vietnamlı gerillaların direnişi ile karşılaşmış ve böylelikle savaşın seyri değişmiştir.⁴³ Öngörülemez tehditler hem çıkar hem de tehdit perspektifinden ilave tedbirlerin alınmasını gerektirmekte ve başlangıçta düşünülenlerden daha fazla maliyete neden olmaktadır. Bu nedenle de tehdidin sınır ötesinde etkisizleştirilmesi için yeterli millî güç unsurlarının tahsis edilerek bu doğrultuda eş güdümlü halde kullanılması gerekmektedir. Tehdidin etkisizleştirilmesi millî güç unsurlarından bir kısmının başka bir coğrafyaya iletilmesi ve bu bölgede hedeflenen siyasi amaç doğrultusunda operasyonel olarak kullanımı ile mümkündür. Öte yandan millî güç unsurlarından olan nüfus, bir ülke için dezavantaj yaratabilir.

⁴⁰ Beril Dedeoğlu, *Uluslararası Güvenlik ve Strateji*, YeniYüzyıl Yayınları, 3. Baskı, İstanbul, 2014, s. 88.

⁴¹ Fikret Birdişi, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik: Kavram-Teori ve Uygulama*, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, s. 27.

⁴² Radoslav Tefančík and Andrej Kiner, “‘Sorry, I don’t Want Them Here.’ Migration in Slovak Political Discourse”, *Professional Discourse & Communication*, Vol. 3 Issue 2, 2021, s. 13. ss. 10-20.

⁴³ Barbara Diggs, Samuel Carbaugh, *The Vietnam War, Inquire & Investigate.*, Nomad Press, 2018, ss. 51-57.

Büyük nüfusa sahip bir ülkede silahlı kuvvetlerin ülke içi sorumlulukları dışarıya aktarılacak gücünü sınırlandırabilmektedir.⁴⁴ Ayrıca iç güvenlik meselelerinin gündemi oldukça meşgul ettiği bir ülkede gücün büyük bir kısmını iç güvenlik sorunlarını nötralize etme yolunda kullanacağı varsayıldığında ve buna yakın coğrafyadan algılanacak tehditlerin bertaraf edilme ihtiyacı eklendiğinde bu gibi ülkelerin güç aktarımı yapması olanaksız bir hal almaktadır.⁴⁵ Bu ülkelerin sınır problemleri veya komşuları ile sorunları var ise bu tür sorunlar kendi bulunduğu coğrafyadan başka bir coğrafyaya güç aktarımı yapabilmesini kısıtlayıcı faktör oluşturur. Ancak ülke içine ve yakın bölgedeki tehditlere yönelik yeterli kaynak ve kapasitenin ayrıldığı bir durumda, daha uzak coğrafyalardan kaynaklanan tehditler için güç tahsisinin yapılabilmesi ve buna göre stratejinin geliştirilmesi nispeten daha kolaydır. Örneğin, ABD yakın coğrafyasından tehdit algılamadığı için güç aktarımını başka bir coğrafyaya kolayca yapabilme kapasitesine sahiptir. Böylelikle askerî gücünü deniz aşırı noktalarda konuşlandırarak küresel ve bölgesel düzeydeki menfaatlerini koruyabilme imkânını elde etmiştir.

Tehdit algılaması gibi çıkar ilişkisi de bir ulus devletin güvenlik politikalarını belirleyen temel parametreler içinde yer alır. Güç aktarımı yapacak ülkenin yakın ya da uzak coğrafyalarda ulusal çıkarlarının bulunması ve bu çıkarları koruma isteği güç aktarımını gerçekleştirmek için nihai hedefini oluşturur. Tehdit algısı ya da çıkar ilişkisi görece ülkelerin varsaydığı coğrafi uzaklık-yakınlık algılaması ile de ilgilidir. Örneğin, İngiltere İkinci Dünya Savaşı öncesinde Güney Asya'yı kendi güvenlik sınırı için yakın görürken, coğrafi olarak kendisine yakın olan Çekoslovakya'yı uzak olarak algılamıştır.⁴⁶

Güç aktarım stratejinde tehdit türüne uygun olarak güç aktarım araçları belirlenir. Tehdit tanımlaması ve analizi doğru bir şekilde yapıldığında tehdidin etkisizleştirilmesine hizmet edecek strateji de ortaya konabilir. Tehdit kaynağı her zaman fiziki bir tehdit olmayabilir. Tehdit ekolojik değişimlerden, epidemik hastalıklardan, yasadışı uyuşturucu

⁴⁴ Michael Beckley, "The Power of Nations: Measuring What Matters", *International Security*, Vol. 43, No. 2, (Fall 2018), 7-44, s. 9.

⁴⁵ *a.e.*, s. 15.

⁴⁶ Barry Buzan, *İnsanlar, Devletler & Korku*, 2. Basımdan çeviri, Emre Çıtak, (Çev. Ed.), Rôle Akademik Yayıncılık, İstanbul, 2015, s. 120.

ticaretinden de kaynaklanabilir.⁴⁷ Bu tür örnekleri çoğaltmak mümkün olmakla birlikte ulusal düzeyde sadece devleti ve bölgesel /küresel düzeyde ise ülkeleri etkileyebilecek tehdit kaynaklarını gözlemlemek olanak dâhilindedir. Diğer taraftan, teknolojik, sosyolojik, ekonomik, çevresel düzeydeki gelişmeler ile birey düzeyinden başlamak üzere küresel anlamda maruz kalınan olgu ve gerçeklikler tehdidin zamanla değiştiğini göstermiştir. Örneğin, daha önce muhatap olunmayan siber ve gıda güvenliği gibi tehditler artık güvenlik politikalarının bir parçası haline gelirken, devlet dışı aktörler ve yeni teknolojik araçların kullanılmasıyla tehdit ve mücadele alanı değişime uğramıştır.⁴⁸

Sonuç olarak, güç aktarım ihtiyacını belirleyen en büyük faktör tehdit ve çıkar ikilisidir. Tehdit ya da çıkarın bir ülkenin sınırlarının ötesinde yakın ya da uzak coğrafyasından kaynaklanması, güç aktarımına konu devletin ulusal kapasitesine bağlı olarak bu bölgelere yönelik politika ve eylemlerini şekillendirmektedir. Tehdidin uzaktan önlenmesi ve ülke topraklarının deniz aşırı bölgelerden başlamak üzere uzaktan korunma ihtiyacı bir nevi kademeli savunma stratejisinin bir göstergesidir.

2.3. *Ekonomi*

Bir devletin ekonomik özellikleri dolaylı olarak güç aktarımı üzerinde etki yaratmaktadır.⁴⁹ Gücün aktarımı için gerekli olan yatırımlar ile harcamaların yapılabilmesi için ekonomik durumun bunu karşılayabilecek seviyede olması gereklidir. Diğer bir ifade ile ulusal sınırların ötesindeki ekonomik fırsatların edinilmesi güç aktarımının yapılmasına, güç aktarımının devamlılığı ise ekonomik kapasitenin korunması ve bu doğrultuda geliştirilmesine bağlıdır. Güç aktarımında ülkenin üretim kapasitesi ve enerji tüketimi arasında ilişki bulunmaktadır.⁵⁰ Buna göre

⁴⁷ Joseph Nye, *Power in the Global Information Age: From Realism to Globalization*, Taylor & Francis e-Library, 2004, s. 75.

⁴⁸ Cengiz Yavaş ve Gökhan Sarı, “Değişen Güvenlik Anlayışı ve Güvenliğe Yönelik Tehditler, Riskler ve Fırsatlar”, Gökhan Sarı ve Cenker Korhan Demir, (ed.), *Teoriden Uygulamaya “Güvenlik” Üzerine*, Gazi Kitabevi, Ankara, 2018, 67-108, s. 76.

⁴⁹ Jonathan Markowitz, Christopher Fariss vd., “Producing Goods and Projecting Power: How What You Make Influences What You Take”, *Journal of Conflict Resolution*, Vol. 63 (6), 2019, 1368-1402, s. 1377.

⁵⁰ Nathaniel Beck, and Jonathan N. Katz., “What to Do (and Not to Do) with Time-series Cross-section Data.” *American Political Science Review*, 1995, 89 (3): 634-647 den

bir ülkenin ne kadar çok enerji tükettiği ve üretim yaptığı ne derecede uzağa güç aktarımı yapabileceğini belirler. Bununla birlikte “üretim odaklı olan devletler ekonomik kaynaklara ulaşmak için coğrafi anlamda daha yayılcı dış politika izleme ihtiyacına sahip olurlar.”⁵¹ Dolayısıyla güç aktarım stratejisi ile ekonomik ihtiyaçlar arasında doğal bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

Jeopolitik bir rekabetin içerisinde yer alan ve ekonomik açıdan belirli bir kapasiteye ulaşan ülkeler güç aktarım stratejisinin içerisinde yer alırlar.⁵² Bu nedenle de ekonominin güç aktarım stratejisi üzerinde etkisi olduğu gibi güç aktarımının da ekonomi üzerinde etkilerinin bulunduğunu söyleyebiliriz. Ekonomik kapasite ulusal güç stratejisinin oluşturulmasında etkin rol oynar. Örneğin teknoloji, ekonominin sağlıklı işlediği ülkelerde daha fazla gelişme imkânını yakalar. Yüksek teknolojik kapasiteye ulaşmak da güç aktarımının daha kolay yapılması noktasında kaldıraç etkisi oluşturur.

Güç aktarım metotlarından olan sert ve yumuşak gücün ekonomiyi kapsadığı bilinmektedir. Her ne kadar Nye, ekonominin yaratacağı etkiyi yumuşak güç başlığı altında incelemekten kaçınsa da Rusya'nın güç aktarımı anlayışında ekonomik etki yumuşak güç kapsamında değerlendirilmektedir.⁵³ Ekonominin yumuşak güç bağlamında düşünülmesiyle birlikte örneğin, doğal felaketlerin neden olduğu problemlerin giderilmesi amacıyla yapılan insani yardımlar devletlere bir taraftan uluslararası alanda saygınlık kazandırırken diğer yandan da ticari ilişkilerin geliştirmesi için bir olanak sunmaktadır.⁵⁴ Son dönemde Çin'in Afrika'ya insani ve ekonomik yardımlar yaparak Batılı rakiplerine karşı bölgede imtiyazlar kazanması, böylelikle Afrika pazarı ve doğal kaynaklarına erişim fırsatını yakalaması, ulusal

aktaran Jonathan Markowitz, Christopher Fariss vd., *a.g.e.*, s. 1389.

⁵¹ *a.e.*, s. 1391.

⁵² Jonathan N Markowitz and Christopher J Fariss, “Power, Proximity, and Democracy: Geopolitical Competition in the International System”, *Journal of Peace Research*, Jan 2018, Vol. 55, Issue 1, 78-93, ss. 78-84.

⁵³ Anna L. Borschchevskaya, “Russia’s Soft Power Projection in the Middle East”, Mahir J. Ibrahimov, (ed.), *Great Power Competition: The Changing Landscape of Global Geopolitics*, The Army University Press, Kansas, 2020, 1-24, ss. 1-8. <https://www.armyupress.army.mil/Portals/7/combat-studies-institute/csi-books/great-power-competition-the-changing-landscape-of-global-geopolitics.pdf> (Erişim Tarihi: 03.01.2020)

⁵⁴ Timothy M. Peterson, “US Disaster Aid and Bilateral Trade Growth”, *Foreign Policy Analysis*, (2017) 13, 93–111, ss. 93–111.

ekonomik gücünü Afrika'ya aktararak ekonomik bağımlılık yaratması ve bunun sonucunda nüfuzunu artırması⁵⁵ bu konuda örnek teşkil etmektedir.

Güç aktarım stratejisinin önemli bir bileşeni olan ekonomik yönetim özellikle ekonominin iç ve dış politika konularında yaratacağı etkiler bakımından da dikkate değer görülmüştür. Ekonomik yönetim modeli ekonomik yaptırımların yanı sıra mükâfatlandırmalardan da faydalanır.⁵⁶ Her iki yolun dış politikada hedef ülkeye karşı güç aktarım stratejisi içerisinde değerlendirilmesi mümkündür. Bazen bir devletin ekonomik bakımdan cezalandırıldığı durumlarda bu cezalandırmanın cezalandırılan ülke aleyhine işlemesi söz konusu olabilmektedir.⁵⁷ Böyle bir durumda gücün aktarımı ekonomik bağlamda detaylı bir hesaplamayı da gerektirmektedir. Örneğin, Amerikan iç politikasında, güç projeksiyonunun Amerikan halkının ekonomik durumunu kötüleştireceği yönünde yaratmış olduğu negatif algı güç projeksiyonuna olumsuz yönde tesiri bulunan etmenler arasında önemli bir yer kaplamaktadır.⁵⁸ Bu bağlamda ABD'nin mevcut idari-siyasi yapısının yayılcı bir dış politikayı taşımayacağından hareket edilerek, bunun telafisi için iç politika referans gösterilmiştir.⁵⁹ Güç aktarım stratejisi bu açıdan değerlendirildiğinde gücü aktaran tarafın ekonomik durumunda yaşanacak olumlu ya da olumsuz sonuçlar güç aktarım stratejisini de etkileyebilecektir.

2.4. Teknoloji

Teknolojik gelişim ulusal gücün kapasite hesaplanmasında önemli bir kuvvet çarpanıdır. Uluslararası ilişkilerde güç kavramı teknolojinin gelişimiyle karakterini değiştirmiştir. Teknolojinin itici gücü ve doğrudan katkısı nedeniyle başta ekonomi, haberleşme, bilişim, uzay, askerî vb. alanlarda da rekabet edebilir bir seviyeye ulaşmak ve ulusal gücü başka bir

⁵⁵ Tarek M Harchaoui, Robbert K J Maseland vd., "Carving Out an Empire? How China Strategically Uses Aid to Facilitate Chinese Business Expansion in Africa", *Journal of African Economies*, Volume 30, Issue 2, March 2021, 183–205, ss. 185-199.

⁵⁶ Geof Berridge, *International Politics: States, Power and Conflict since 1945*, Third Edition, Prentice-Hall/Harvester Wheatsheaf, Hemel Hempstead, 1997, ss. 116-119.

⁵⁷ Bruce Russett, Harvey Starr vd., *World Politics: The Menu for Choice*, 6th Edition, St. Martin's, New York, 2000, ss. 319-323.

⁵⁸ Peter Harris, Peter Trubowitz, "The Politics of Power Projection: The Pivot to Asia, Its Failure, and the Future of American Primacy", *The Chinese Journal of International Politics*, Vol. 14, No. 2, 2021, 187–217, s. 189.

⁵⁹ a.e., s. 190.

coğrafi alana kolaylıkla aktarmak mümkün hale gelmiştir. İnternetin tüm dünyada kullanıcılar tarafından yoğun olarak kullanılması, bilgi ve teknolojiyi elinde bulunduran ülkelerin diğer ülkeler üzerinde bilgi harbi yapmasının önünü açmış ve güç dengelerini değiştirmiştir.⁶⁰ Böylece güç aktarımı sanal bir form içinde aktarılabilir bir karaktere dönüşmüş ve fiziksel olmayan güç aktarımının mesafeye olan bağımlılığı azalmıştır.

Askerî açıdan; uydu, bilgi teknolojileri, siber, elektronik harp, hassas vuruş özelliğine sahip uzun menzilli füze, akıllı mühimmatlar, insansız silah sistemleri gibi yeni nesil askerî teknolojilere sahip ordular klasik anlamda bilinen doktrine göre teşkilatlanmış diğer ülke orduları üzerinde asimetrik etki yaratarak görece üstünlük oluşturmaktadır. Teknolojiye sahip olmak kadar onu çok iyi kullanabilmek de önemli bir avantaj sağlamaktadır. Özellikle teknolojik imkânların sağladığı araç ve hizmetleri etkin şekilde kullanan devlet dışı aktörler devletlere karşı asimetrik etki oluşturabilmektedir.⁶¹

Yakın dönemde yaşanan çatışma/savaşlarda sivil ve askerî alan ayrımının giderek belirsizleştiği anlaşılmaktadır. Sivil ve askerî alanda kullanım imkânı sağlayan çift maksatlı (*dual-use*) karaktere sahip olan hizmetler ya da araçların (küresel konumlama sistemleri, biyolojik ajanlar, nükleer teknoloji, internet teknolojileri, iletişim sistemleri vb.) yaratabileceği olumsuz etkiler⁶² güç aktarımı konusunda önemli bir çarpan haline gelmiştir.

Son yıllarda devlet kurumları ile sivil kuruluş ve bireyler arasındaki etkileşim alanı giderek siber alan platformuna kaymıştır. McDew'e göre, ABD ordusunca sivil kuruluşlardan askerî amaçlara yönelik farklı coğrafyalar için alınan ulaştırma desteğine ait planlama, icra ve koordinasyonların siber saldırıya açık olan internet ortamında yapılıyor olması güç aktarımı için önemli bir risk oluşturmaktadır.⁶³ Devletlerin güç aktarımında rol oynayan

⁶⁰ Sahar Afshan and Panira Ali, "Balance of Power in the Era of Technological Globalization", *Pakistan Horizon*, Apr-Jun 2021, Vol. 74, Issue 2/3, 81-101, ss. 83-95.

⁶¹ Ajey Lele, "Asymmetric Warfare: A State vs Non-State Conflict", *OASIS - Observatorio de Análisis de los Sistemas Internacionales*, Jul-Dec 2014, Issue 20, 97-111, ss. 99-106.

⁶² Elisa D. Harris, "Introduction", Elisa D. Harris, (ed.), *Governance of Dual-Use Technologies: Theory and Practice*, Mass.: American Academy of Arts & Sciences, Cambridge, 2016, ss. 4-7.

⁶³ Darren McDew, "Power Projection in the Digital Age: The Only Winning Move is to Play", *Prism*, Vol. 7, No. 2, The Fifth Domain (2017), 30-39, ss. 32-37.

sivil kuruluşlarla elektronik yazışma ve koordinasyon usulleri dâhil birçok paylaşım internet üzerinden gerçekleşmekte, bu durum hızlı organize olma, güç aktarımını gerçekleştirme ve sonuç getirmesi açısından önemli bir avantaj sağlamaktadır. Buna karşın, internete bağımlılığın artması ile asimetrik bir etki oluşturmak adına güç aktarımını yapacak devletlerin siber açıklığından faydalanan karşıt güçler, güç aktarımını sekteye uğratmak için siber alanı bir güç aracı olarak kullanabilme fırsatını yakalamıştır.

Çift maksatlı kullanım imkânı sağlayan teknoloji altyapıları (kimya, biyo-teknoloji, nükleer, robotik, yapay zekâ uygulamaları vb.) hem sivil hem de askerî kullanım için önemli fırsat ve tehlikeleri içerisinde barındırmaktadır. Özellikle çift maksatlı kullanılabilen bazı teknolojilerin tehdit algılanan başka devlet ve devlet dışı aktörler tarafından kullanılabilir olması güvenlik açısından risk olarak kabul edilmektedir.⁶⁴ Bu çerçevede, Avrupa Birliği (AB) 1990'lı yıllardan itibaren birtakım yasal düzenleme ve kısıtlayıcı regülasyonlar ile çift kullanım imkânı olan bazı teknolojilerin (kitle imha silahları, siber gözetleme, yapay zekâ, biyo-teknoloji vb.) AB içi ve dışında kullanımını, ihracı ve transferine ilişkin sınırlandırmalara gitmiştir.⁶⁵ ABD'nin de ulusal güvenlik ve çıkarları doğrultusunda kritik ürün ve teknolojiler için benzer regülasyonları yaptığını gözlemlemek mümkündür.⁶⁶

2.5. Lojistik

Lojistik, güç aktarımının bulunulan yerden başka bir yere nakledilebilmesi ve devamlılığının sağlanması ile ilgilidir. Lojistik açıdan yeterli tesis, araç ve ikmal maddelerine sahip olmayan devletlerin uzak mesafelere güç aktarımını yapması ve bunun devamlılığını sağlaması mümkün değildir. Lojistik hizmetlerin devamlılığı ülkenin ekonomik kapasitesinin

⁶⁴ Matthew Fuhrmann, "Exporting Mass Destruction? The Determinants of Dual-Use Trade", *Journal of Peace Research*, Vol. 45, No. 5, 2008, 633–652, ss. 636-639.

⁶⁵ Mark Bromley and Kolja Brockmann, "Implementing the 2021 Recast of the EU Dual-Use Regulation: Challenges and Opportunities", EU Non-Proliferation and Disarmament Consortium, Non-Proliferation and Disarmament Papers, No. 77 September 2021, ss. 1-8, https://www.sipri.org/sites/default/files/2021-09/eunpdc_no_77.pdf (Erişim Tarihi: 07.11.2021)

⁶⁶ A Resource on Strategic Trade Management and Export Controls, Overview of U.S. Export Control System, <https://2009-2017.state.gov/strategictrade/overview/index.htm> (Erişim Tarihi: 07.11.2021)

yeterliliği ile ilişkilidir. Gücün istenilen noktaya zamanında ve yeterli düzeyde aktarılması güç aktarım stratejisinin temel hedefi ve önceliğidir. Bunun için de hava, kara ve deniz ulaşım ve ikmal araçlarına ihtiyaç duyulur. Örneğin, deniz aşırı bir bölgeye güç aktarımı hava yolu ile yapıldığında ihtiyaç duyulan lojistik materyallerin iletimi hızlı fakat hacim olarak az miktarda, deniz yolu ile yapıldığında ise bunun tam tersi olmaktadır.⁶⁷ Ulaşım yöntemi olarak her ikisinin de birbirine karşı üstünlükleri bulunmaktadır. Güç aktarımının tek bir fiziksel aktarım aracı ile sürekliliğinin sağlanması garanti edilemez. Bu nedenle kara, hava ve deniz araçlarının güç aktarımında bütüncül ve tamamlayıcı bir şekilde ele alınması gerekir.

Soğuk Savaş döneminin ileride konuşlu sabit ve ağır olarak nitelendirilen birlikleri yerine günümüzde daha hafif ve hızlı reaksiyon gösteren bir yapı ağırlık kazanmıştır. Bu çerçevede birlik ve hareketin ölçeğine uygun olarak hızlı adapte olabilen lojistik unsurların önemi artmıştır.⁶⁸ Dünya genelinde farklı bölgelere yayılmış gücün istenilen herhangi bir bölgeye yönlendirilmesi ve sıklet merkezi oluşturulabilmesi güç aktarımında lojistik kaynakların etkin ve verimli kullanılması ile sağlanabilir. Farklı bölgelere yayılmış seferi bir donanmanın kriz anında hedeflenen noktada sıklet merkezini oluşturması ve silahlı kuvvetlerin diğer kuvvetleri ile bütüncül hareket edebilmesi buna örnek verilebilir.⁶⁹

Güç aktarımının yurt dışına ya da sınır hattına hızlı ve etkili bir şekilde yapılabilmesi için yurtiçindeki ulaşım altyapılarının bunu destekliyor olması gerekmektedir. Lojistik planlama ve altyapı yetersizliği tarihte yapılan muharebelerin kaybedilmesinde önemli bir rol oynamıştır. Örneğin; 1904 yılında Rusya'nın Pasifik kıyısındaki Arthur limanına Japonya tarafından yapılan saldırının bertaraf edilmesi için Rusya batıdaki güçlerini demiryolu

⁶⁷ The U.S. Marine Corps, Naval Operations Concept 2010: Implementing The Maritime Strategy, s. 60, <https://www.mccdc.marines.mil/Portals/172/Docs/MCCDC/Documents/Concepts/NOC%202010.pdf> (Erişim Tarihi: 08.11.2020)

⁶⁸ Eric Peltz and John Halliday, "Making the Power Projection Army a Reality", *The U.S. Army and the New National Security Strategy*, Lynn E. Davis and Jeremy Shapiro, (ed.), RAND Corporation, 2003, s. 240. <https://www.jstor.org/stable/10.7249/mr1657a.18> (Erişim Tarihi: 02.01.2021)

⁶⁹ The U.S. Marine Corps, Naval Operations Concept 2010: Implementing The Maritime Strategy, ss. 62-63, <https://www.mccdc.marines.mil/Portals/172/Docs/MCCDC/Documents/Concepts/NOC%202010.pdf> (Erişim Tarihi: 08.11.2020)

ile Baltık filosunu ise deniz yolu ile sevk etmeye çalışmıştır. Ancak, demiryolu taşımacılığının kesintili ve tek yönlü yapılması, deniz ulaşımında lojistik yetersizliğin yaşanması güç aktarımını sekteye uğratarak Japonya'nın durumsal üstünlüğü elde etmesine neden olmuştur.⁷⁰

3. Güç Aktarımının Uygulanma Biçimleri

3.1. Geleneksel Güç Aktarımı

Geleneksel güç aktarım biçimleri ulusal güç bileşenlerinin sert ya da yumuşak güç ile ilgili olan ve ikisinin eşgüdüm içerisinde kullanımını içermeyen uygulamaları kapsamaktadır.

3.1.1. Sert Güç Aracılığıyla Yapılan Güç Aktarımı

Genellikle ekonomik ve askerî gücü referans alan bu yöntem gücün bu çerçevede aktarımına işaret etmektedir. Ekonomik güç baskı, yaptırım, ambargo, bağımlılık yaratmak vb. yöntemlerle, askerî güç ise asker ve silahların kullanımı üzerinden hedef üzerinde etkinlik sağlamaya yönelik potansiyeli oluştururlar. Sert güç içerisinde her iki güç de birbirini tamamlayan bir özelliğe sahiptir. Askerî güç kapsamında, hava ve kara güçleri genelde deniz aşırı güç aktarımında deniz gücünün önemli bir tamamlayıcısı olurlar. Bu doğrultuda güç, askerî ekipman ve personel temelinde önemli bir yere sahip olurken bunların kalitesi ve etkin kullanımı ise belirleyici bir faktör olarak karşımıza çıkar.⁷¹ Güç aktarım stratejisinde daha önce de belirtildiği üzere askerî birlikler ileride konuşlu ve seferi kuvvetler olarak kullanılmalıdır. Örneğin, ABD güç aktarımı stratejisinde ittifak ülkelerinin topraklarından istifade ederek kendi coğrafyasından uzakta varlık gösterme fırsatı yakalamıştır. ABD müttefik topraklara konuşlandırdığı askerî gücü ve seyir halindeki deniz gücü ile bir kriz ya da savaş anında buradaki unsurlarını sevk ederek askerî güç aktarımını gerçekleştirmiştir.⁷²

Deniz aşırı bölgelere güç aktarımında ulus devletin açık denizlere çıkış yapacağı imkânlarının olması ona büyük bir avantaj sağlamaktadır.

⁷⁰ Darren McDew, *a.g.e.*, ss. 31-32.

⁷¹ E.H. Carr, *Twenty Years' Crisis, 1919-1939*, e-book, Palgrave Macmillan, 2016, s. 102.

⁷² Thomas G. Mahnken, "Navies and the Flexible Application of Power", Andrew Forbes, (ed.), *Naval Diplomacy and Maritime Power Projection: Proceedings of the Royal Australian Navy Sea Power Conference 2013*, Sea Power Centre-Australia, s. 41, <https://www.navy.gov.au/sites/default/files/documents/SP13.pdf> (Erişim Tarihi: 01.11.2020)

Açık denizlere çıkış olanakları tarih boyunca hep önemli olmuştur. “Dünyada devletlerin yaklaşık %80’inin denize sınırı bulunmakta, deniz kıyısından 600 mil içeride nüfusun %95’i yaşamakta ve dünyadaki başkentlerin %80’i deniz kıyısından 300 mil içeride yer almaktadır.”⁷³ Tam da bu noktada donanmanın önemi ortaya çıkmaktadır. Donanma, toprak ihtiyacı duymadan denizlerde var olabilme, uzaktan müdahale, bayrak gösterme ve caydırıcılık yeteneğine sahiptir. Diğer taraftan “hava üstünlüğü sağlanmadan güç aktarımı etkili olamaz”.⁷⁴ Ancak, harekât alanında nihai başarının sağlanması için de kara ve/veya deniz unsurlarının birlikte varlık göstermesine ihtiyaç duymaktadır. Uçak gemileri, uzun menzilli füze ve kitle imha silahlarının gelişmesi ile birlikte güç aktarımı 20. yüzyılda önemli bir ilerleme kaydederken, özellikle donanmanın rolü daha da artmıştır.⁷⁵

Teknoloji çok hızlı bir şekilde gelişmekte ve daha önce yığıla gönderilen asker ve silahların hedef üzerinde yaptığı tesir yeni nesil silah sistemleri ile çok daha kolay ve daha az maliyetle yapılabilmektedir. Dünyadaki bu eğilim orduların sayısal anlamda küçülmesine sebep olurken, güç aktarımının da bu çerçevede evrilmesine neden olmuştur. Teknolojik gelişim ve yeni tehditler doğrultusunda mobilitesi ve vuruş gücü yüksek, insansız sistemlerle desteklenmiş, çok büyük güçlere ihtiyaç duymayan maliyeti azaltılmış etkin askerî birlik ve sistemler güç aktarımında kullanılan klasik savaş araçlarının dezavantajını ortadan kaldıracak⁷⁶ şekilde seyretmektedir. Konvansiyonel harekât için geçerli olan bazı doktrin, konsept ve stratejiler günümüzde algılanan tehdit kavramı ile teknolojinin bu tehditler karşısında yarattığı imkânlar doğrultusunda değişime uğramıştır. Yeni silah sistemlerinin ortaya çıkışı ve bunların taktik, operatif ve stratejik sahada kullanımı bu değişimi her geçen gün artırmıştır. Bu bakış açısıyla güç aktarım yeteneğinin geliştirilmesi ve korunması için gelişen teknoloji ve tehdit durumunun sürekli göz önünde bulundurulmasına, uygun

⁷³ Roger W. Barnett, *Expeditionary Power Projection: an Operational Concept for the U.S. Navy*, US Naval War College Strategic Research Department (Code 30) Center for Naval Warfare Studies, Newport, 1996, ss. 11-12.

⁷⁴ Morgan P. Lohse, *a.g.e.*, s. Xvi.

⁷⁵ Richard J. Stoll, “In Harm’s Way? Chinese Power Projection in Historical Perspective”, The James A. Baker III Institute For Public Policy Of Rice University, May 2000, ss. 5-6, <https://www.bakerinstitute.org/files/2687/> (Erişim Tarihi: 15.12.2020)

⁷⁶ Stephen Peter Rosen, *a.g.e.*

kaynak tahsisine, kapasite gelişimini mümkün kılan konsept çalışmalarına, modernizasyon projelerine, yetenek ve tehdit durumu dikkate alınarak oluşturulacak doktrinel ve stratejik çalışmaların güncel halde bulundurulmasına ihtiyaç duyulur. Son dönemde, bir güç aktarım stratejisi olarak, güç aktarımına konu olan bölgede büyük aktörler arasında meydana gelebilecek savaşın yıkıcılığı, yol açacağı tahribatın öngörülemezliği ve maliyeti nedeniyle kendi güçleri yerine kendi namlarına hareket edecek ve daha düşük yoğunlukla muharebe edebilecek vekil güçlerin kullanımı ön plana çıkmıştır.⁷⁷ Bu durum askerî açıdan daha kompleks yapıların ortaya çıkmasına neden olmuş ve vekil güçlerin güç aktarımı yapacak aktör namına nasıl hareket edeceği, organize edileceği, finanse edileceği, teçhizatlanacağı, yönlendirileceği, eğitileceği ve hangi hukuk kapsamında ele alınacağı hususunu ortaya çıkarmıştır.

Özellikle, teknolojinin gelişimine paralel olarak değişim gösteren yeni rekabet ortamında çatışma ve savaşların biçimiyle beraber güç aktarım stratejisi de değişmiştir. Yeni nesil savaşlar konvansiyonel gücün yanında konvansiyonel olmayan güçlerin de beraber kullanıldığı özel bir forma dönüşmüştür. Gücün farklı alanlarda ve araçlarla kullanılabilirdiği bu yeni ortam fırsat ve tehditleri beraberinde getirmiştir. İnternet üzerinden bilgi paylaşımı ve etkileşimin artmasıyla siber alan bir mücadele alanı olarak yerini almıştır.⁷⁸ Diğer taraftan sivil ve askerî sistemlerin elektromanyetik spektrumu yoğun bir şekilde kullanımı ile bu alanda üstünlüğün sağlanmasına yönelik çabalar artmıştır.⁷⁹ Böylelikle kara, hava, deniz ve uzay alanına ilave olarak siber ve elektromanyetik spektrumda mücadele eklenmiştir. Günümüzde insansız hava, kara, deniz ve uzay sistemlerinin kullanılması güç aktarımının ekonomik maliyetini azaltırken aynı zamanda bu teknolojileri kullanan lehine muharebe sahasındaki insan kayıplarını azaltıcı bir etki yaratmıştır. Geleceğin muharebelerinde askerî sistemlere

⁷⁷ James K. Wither, “Outsourcing Warfare: Proxy Forces in Contemporary Armed Conflicts”, *Security & Defence Quarterly*, 2020, Vol. 31, 18-34, ss. 18-19.

⁷⁸ William Steingartner, Darko Galinec vd., “Threat Defense: Cyber Deception Approach and Education for Resilience in Hybrid Threats Model”, *Symmetry*, Vol 13, Iss 597, p 597 (2021),1-25, ss. 4-10.

⁷⁹ 2020 Department of Defense Electromagnetic Spectrum Superiority Strategy, October 2020, ss. 1-4. https://media.defense.gov/2020/Oct/29/2002525927/-1/-1/0/ELECTRO_MAGNETIC_SPECTRUM_SUPERIORITY_STRATEGY.PDF (Erişim Tarihi: 13.03.2022)

göre ucuz olmaları nedeniyle sivil amaçla kullanılan araç, dron, ticari yazılım, yapay zekâ, nesnelerin interneti özelliğine sahip bazı donanımların askerî amaçla da kullanılabilmesi, pahalı sistemlere karşı geliştirilen ucuz karşı tedbir silahlarının (güdümlü roket/füze, dron, EYP vb.) asimetrik etki oluşturacağı öngörülmektedir.⁸⁰ Günümüzde de benzer uygulamaları görmek mümkündür. Özellikle, ileri teknolojinin sunduğu avantajlara sahip olmak ve onu etkin bir şekilde kullanmak; klasik anlamdaki güç aktarımının maliyetini azaltmış, hedef üzerinde asimetrik etki yaratmış, sivil ve askerî alan ayrımını belirsizleştirmiş ve teknolojik üstünlüğü elinde bulunduranlara önemli bir avantaj sağlamıştır. Bir devlet sınırlarının ötesine gücünü aktarmak istiyorsa, o bölgedeki ülkenin erişimi engelleme/erişimi reddetme (*anti access/denial-AA/AD*) kapasitesine de dikkat etmesi gerekmektedir. Söz konusu ülke uzun menzilli füze, nükleer silah, hassas vuruş özelliğine sahip akıllı mühimmatlar, siber, elektronik harp, bilgiyi manipüle etme yeteneği ile büyük bir ekonomik kapasiteye sahipse güç aktarımı niyetinde olan ülkeleri tehdit ederek, bu bölgelere güç aktarımını engelleyebilir.⁸¹ Bu durum daha zayıf fakat bazı özellikleri nedeniyle görece üstün olan ülkenin uzak mesafelerden güç aktarımı yapacak ülkeye karşı etkili olabilmesine olanak sağlamaktır. Diğer taraftan teknolojinin gelişimine bağlı olarak AA/AD kapasitesine sahip olan güçler, güç aktarımı yapacak güçlerin uzak coğrafyalarda bulunan ve çepeçevre savunulan ileride konuşlu üs bölgeleri için de tehdit oluşturabilmektedir.⁸² Bunlara ilave olarak güç aktarımı yapacak ülkenin de AA/AD yeteneklerine sahip olması güç aktarımı yapmasını kolaylaştırmaktadır. Hassas vuruş yeteneğine sahip uzun menzilli mühimmatlar güç aktarımı yapacak devletin daha önce ileride

⁸⁰ Leopold Schmetzing, “The Future of Warfare”, *ESPAS Ideas Paper Series*, ESPAS--European Strategy and Policy Analysis System, 2018, ss. 7-8. <https://espas.secure.europarl.europa.eu/orbis/sites/default/files/generated/document/en/Future%20of%20Warfare%20-%20ESPAS%20Ideas%20Paper%20-%20Leopold%20Schmetzing.pdf> (Erişim Tarihi: 25.10.2021)

⁸¹ Michael j. Mazarr, “Toward a New Theory Of Power Projection”, 15 April 2020, War on the Rocks, <https://warontherocks.com/2020/04/toward-a-new-theory-of-power-projection/> (Erişim Tarihi: 25.10.2020)

⁸² Russell S. Badowski, “Airpower Projection in the Antiaccess/Area-Denial Environment: Dispersed Operations and Base Defense”, Caudill Shannon W., Deale Thomas H., vd. (ed.), *Defending Air Bases in an Age of Insurgency*, Volume II, Air University Press, 2019. 269-84. ss. 272-278 <http://www.jstor.org/stable/resrep19551.15>. (Erişim Tarihi: 18.07. 2021)

konuşlanması gereken birçok birlik ve silah sistemlerine olan ihtiyacını azaltmaktadır. Ancak bu mühimmatların ileride konuşlu birliklere karşı muhasım tarafından kullanılabilir olması ise güç aktarım stratejisini olumsuz etkilemektedir.⁸³

3.1.2. Yumuşak Güç Aracılığıyla Yapılan Güç Aktarımı

Yumuşak güç; ortak değer, kültür, düşünce yapısı, normlar vb. kavramlar üzerinden benzer hissiyatların yaratılması ve bu doğrultuda bir çekim merkezi oluşturularak istenilen davranışın diğer insanlar tarafından istenç duyularak gönüllü yapılması şeklinde özetlenebilir.⁸⁴ Bu çerçevede aktör güce ait “kültürel ve politik değerler ile dış politika yumuşak gücün temel bileşenlerini oluşturur.”⁸⁵ Güç aktarımı yapılacak ülke ile tarihsel bağ, ortak yaşamışlık, kültürel, sosyal, politik, dinî vb. değer paylaşımı ve fikir uyumunu güç aktarımını kolaylaştıran etkenlerdir. Yumuşak gücün pratikte güç aktarımına konu olan ülke üzerinde uygulanması, sert gücün arzu edilen sonuca ulaşması için uygun koşulların oluşturulmasına katkı sağlamaktadır. Bu noktada, Sovyetler Birliği'nin komünist ideolojiyi çekici kılan kurumlar vasıtasıyla oluşturduğu yumuşak güç örnek verilebilir, çünkü bu güç askerî güce olan ihtiyacını azaltıcı bir etki yaratmıştır.⁸⁶ Hedeflenen bölgedeki devletler üzerinde birtakım göstergeler üzerinden çekim merkezi oluşturularak arzu edilen doğrultuda davranış sergilemesini sağlamak yumuşak gücün ilgi alanına girmektedir. Avrupa Birliği (AB) bir çekim merkezi olarak Doğu Avrupa ülkelerinin AB politikaları çerçevesinde bir irade ve davranış göstermesini sağlamıştır. Diğer taraftan ABD popüler kültürü, AB ise değerler sistemi ile dünyada bir çekim oluştururken yumuşak güç alanında önemli bir aktör olarak konumlanmıştır.⁸⁷

⁸³ Thomas G Mahnken, *a.g.e.*, ss. 42-43.

⁸⁴ Joseph S. Nye, *Amerikan Gücünün Paradoksu*, Gürol Koca, (çev.), Literatür Yayıncılık, İstanbul, 2003, ss. 5-13.

⁸⁵ Joseph S. Nye, “Public Diplomacy and Soft Power” *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Vol. 616, 2008, 94–109, s. 97.

⁸⁶ Joseph S. Nye, “Soft Power”, *Foreign Policy*, Autumn, 1990, No. 80, Twentieth Anniversary (Autumn, 1990), 153-171, s. 167.

⁸⁷ Dharma Bahadur Baniya, “Soft Power in the Contemporary World: Recommendations To the Small States' Security”, *Unity Journal*, Volume II, Feb 2021, (54-69), ss. 56-58, <https://www.nepjol.info/index.php/unityj/article/download/38809/29773/112890> (Erişim Tarihi: 27.02.2022)

Yumuşak gücün sert güce oranla kapasitesi ve sonucunun ölçülmesi farklılık içermektedir. Örneğin, yabancı bir ülkede eğitim görmek isteyen farklı ülke öğrencilerinin ülke seçiminde genellikle etki altında kaldıkları ülkeleri tercih etmeleri (Fransa'nın Fas, Çin'in ise Güney Koreli öğrenciler tarafından) ya da turizm alanında son dönemde Çin ve Türkiye'nin bir çekim merkezi oluşturması önemli bir gösterge teşkil etmektedir.⁸⁸ Kapsamlı bir sert güç kapasitesi olmayan ülkeler için günümüz iletişim ortamı ve teknolojik imkânlar yumuşak gücün aktarılabilmesi için önemli bir alan yaratmaktadır.⁸⁹

Loş'a göre ekonomik ve askerî bakımdan zayıf bir devletin etkin bir yumuşak güç oluşturması yeterli değildir. Bu nedenle de etkinliğin artırılması noktasında yumuşak gücün sert güç ile desteklenmesi gereklidir.⁹⁰ Teknolojinin kullanımı sadece sert güç için değil yumuşak güç için de önemli bir alan açmaktadır. Günümüzde teknolojinin yoğun olarak kullanıldığı kitle iletişim araçlarından TV, internet, sosyal medya platformları, haberleşme uygulamaları, sinema, dizi vb. yumuşak güç ajanları hedef kitle üzerinde kültürel, sosyal ve siyasi etki yaratarak tercihlerin etkilenebilmesi konusunda olanak sunmaktadır. Özellikle sosyal medya paylaşım platformlarının kitleleri mobilize etmeye yönelik bir güç olarak kullanılabilmesi onu bir silah hatta mücadelelerin yapıldığı bir muharebe sahası haline getirmiştir.⁹¹

Güç aktarımının yapılacağı bölgedeki ülkelerin, buldukları coğrafyada başka bir ülkenin varlık göstermesine hazır olması ve bu konuda istek duyması veya bu güce ihtiyaç duyması da önemlidir. Bu noktada güç aktarımının yapılacağı ülkenin, gücü aktaran ülkenin siyasi hedefine uygun şekilde hazır bulunması yumuşak gücün ne derecede etkin uygulandığı ile doğru orantılıdır. ABD, İkinci Körfez Harekâtı için meşru bir zemin oluşturmak amacıyla savaş öncesinden itibaren kitlesel yayın organlarından istifade ederek kendi kamuoyundan destek almak, algı ve

⁸⁸ Irene S. Wu "Measuring Soft Power with Conventional and Unconventional Data", https://sites.nationalacademies.org/cs/groups/dbassesite/documents/webpage/dbasse_179613.pdf (Erişim Tarihi: 27.02.2022)

⁸⁹ Baniya, a.g.m, ss. 57-69.

⁹⁰ Robert Loş, "U.S. and China: Hard and Soft Power Potential", *International Studies. Interdisciplinary Political and Cultural Journal* Vol. 22, No. 1/2018, (39-50), s. 47.

⁹¹ Beata Biały, "Social Media-From Social Exchange to Battlefield", *The Cyber Defense Review*, Vol. 2, No. 2 (Summer 2017), 69-90, s. 86.

tutumları siyasi hedefi doğrultusunda yönlendirmek için pratikler uygulamıştır.⁹² Savaş öncesi ve esnasında uygulanan söz konusu pratikler ulusal kamuoyunda ABD resmî kararlarına çoğunlukla bir destek olarak yansırken, Ebu Garib ve Guantanamo'daki tutuklulara yapılan işlemler ABD'nin yumuşak gücünü düşürücü etki yaratmıştır.⁹³ Diğer taraftan ABD, uluslararası zeminde meşru bir zemin oluşturmak ve BM nezdinde Irak Harekâtına yönelik karar almak için harekete geçmiştir. Bu dönemde BM Güvenlik Konseyinin geçici üyesi Meksika hükümeti ile iyi ilişkileri olmasına ve Meksika Başkanının olumlu ve lehte mesaj vermesine rağmen, Meksika kamuoyunda ABD'ye karşı oluşan olumsuz görüş nedeniyle ABD istediği desteği bulamamıştır.⁹⁴ ABD'nin sadece Meksika hükümetini dikkate alması ve yumuşak güç araçlarını kullanarak Meksika kamuoyunda lehte bir irade oluşturamaması yapılacak güç aktarımının meşruiyetini ve sağlanacak uluslararası desteği riske sokmuştur.

Yumuşak güç muhatabı ikna etmekten ziyade onu istenilen son durum için istekli hale getirmektir.⁹⁵ Bu bağlamda ev sahibi ülke algıladığı dış tehdit ya da zorlayıcı bir etken nedeniyle başka bir ülkenin askerî gücünün kendi topraklarında bulundurulmasına mecbur kalıyorsa burada yumuşak gücün etkisinden bahsedilememektedir.

3.2. Yemi Nesil (Hibrit/Karma Güç Aracılığıyla Yapılan) Güç Aktarımı

Millî güç karşılaşılan durum ve şartlar itibariyle güç aktarımı noktasında sadece sert ve yumuşak güç gibi homojen olan kullanım yöntemleri ile uygulama zemini oluşturamamaktadır. Sert ve yumuşak gücün bir arada olduğu karma bir yapının da kullanımı mümkündür. Hibrit ya da

⁹² David L. Altheide and Jennifer N. Grimes, "War Programming: The Propaganda Project and the Iraq War", *The Sociological Quarterly*, Vol. 46, No. 4 (Autumn, 2005), 617-643, ss. 634-638.

⁹³ Joseph S. Nye, "Countering the Authoritarian Challenge: Public Diplomacy, Soft Power, and Sharp Power." *Horizons: Journal of International Relations and Sustainable Development*, No. 15, Center for International Relations and Sustainable Development, 2020, 94-109, s. 98.

⁹⁴ Irina Alberro and Jorge Schiavon, "Shaping or Constraining Foreign Policy? The Role of Mexican Public Opinion in the Response to the Iraq War", September 2010, ss. 15-17, <http://mobile.repositorio-digital.cide.edu/bitstream/handle/11651/1123/101761.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Erişim Tarihi: 01.11.2021)

⁹⁵ Joseph S. Nye, *Amerikan Gücünün Paradoksu*, Gürol Koca, (çev.), Literatür Yayıncılık, İstanbul, 2003, s. 11.

Nye'nin ifadesi ile *smart* (akıllı) güç; “sert gücün, zorlama ve ekonomik bedel ödetme, yumuşak gücün ise belirlenen tercihler üzerinde ilgi uyandırma hedefinden hareketle her ikisinin bir strateji doğrultusunda akıllı kombinasyonu şeklinde kullanımı olarak tanımlanabilir.”⁹⁶ Karma bir yapı olan hibrit gücün aktarım yöntemi, araçları, iş birliği ve koordinasyon usulleri gibi birçok faktörü kendine has özellikler taşımaktadır. Kimi araçlar kullanım yeri ve amacına göre yumuşak ya da sert güç fonksiyonu içerebilmektedir. Örneğin, sert güç bileşeni olan askerî bir unsurun insani yardım/kurtarma harekâtında kullanılması yumuşak güç içerisinde değerlendirilebilir.⁹⁷ Diğer bir ifade ile, “askerî güç sert güç olmadığı gibi sivil güç de yumuşak güç demek değildir. Gücün askerî-sivil olarak ayrımı onun hangi araçlardan istifade edildiğini yansıtırken, sert-yumuşak ayrımı ise askerî ve sivil güç bileşenlerinin kullanım şekline gönderme yapmaktadır.”⁹⁸

Rusya'nın Ukrayna üzerinde ilk etapta ekonomi ağırlıklı yaptığı güç aktarımının askerî alandakinden daha etkin olduğu dile getirilse de bunun Ukrayna sorununda işlevsiz kaldığı ortaya çıkmıştır. Böylece Rusya güç aktarımında farklı bir strateji izlemesi gerektiğinin farkına varmıştır.⁹⁹ Geleneksel yöntem ve araçlara ilave olarak Rusya'nın özellikle bilgi harbi, elektronik harp, siber harp ve psikolojik harp yeteneklerini bütüncül bir şekilde devreye alması ile Ukrayna üzerinde üstünlük sağlamıştır.¹⁰⁰ Ayrıca Rusya, Kırım'ı ilhakında sosyal medyayı kendi lehine etki yaratacak şekilde Ukrayna halkı üzerinde kullanmıştır.¹⁰¹ Buna ilave olarak Rusya, siber hacker olan milliyetçileri kullanarak Ukrayna hakkında istihbarat toplama, kurumlara siber saldırı düzenleme, bilginin manipüle edilmesi ve bilgi

⁹⁶ Joseph S. Nye, “Get Smart: Combining Hard and Soft Power.” *Foreign Affairs*, Vol. 88, No. 4, Council on Foreign Relations, 2009, 160–63, s. 160.

⁹⁷ a.e., ss. 160-161.

⁹⁸ Tarık Oğuzlu, “Soft Power in Turkish Foreign Policy” *Australian Journal of International Affairs*, Vol. 61, No. 1, March 2007, 81-97, s. 83.

⁹⁹ Anna Matveeva, a.g.e., s. 722.

¹⁰⁰ James K. Wither, “Making Sense of Hybrid Warfare.” *Connections*, Vol. 15, No. 2, Partnership for Peace Consortium of Defense Academies and Security Studies Institutes, 2016, 73–87, ss. 76-77.

¹⁰¹ Julia Voo, Irfan Hemani vd., “Reconceptualizing Cyber Power: Cyber Power Index Primer”, Harvard Kennedy School: Belfer Center for Science and International Affairs, Report 2020, s. 2, <https://www.belfercenter.org/sites/default/files/2020-04/ReconceptualizingCyber.pdf> (Erişim Tarihi: 02.11.2021)

harekâtı gibi farklı kullanım yöntemleri üzerinden siyasi hedefini gerçekleştirmek için internet ve bilgi sistem teknolojilerinden etkin bir şekilde istifade etmiştir.¹⁰² Son dönemde internetin yaygın bir şekilde kullanılması ve bireylerin internete olan bağımlılığının artış göstermesiyle sosyal medya platformları, sosyal paylaşım ve internet uygulamaları gibi mecralar rekabet ve çatışmanın yaşanması için elverişli bir ortam yaratmıştır. İnternet altyapısı ve iletişim araçları kullanımının dünya genelinde artışına paralel olarak bilginin silah olarak kullanılması giderek yaygınlık kazanmıştır. Bilgiye erişim gibi bilginin güvenliğini sağlamak da günümüzde önemli hale gelmiştir.¹⁰³ Gelecek muharebelerinin fiziksel boyutunun yanı sıra insana ve doğaya zarar vermeyen ancak hasmın bilgiye dayalı varlık gücünü sınırlayan, manipüle eden veya erişilemez kılan bir noktaya zorlayan çizgide olacağı tahmin edilmektedir. Bilgi teknolojilerindeki gelişim ile birlikte bilginin yoğun yöntemlerle işlenmesi, analiz edilmesi, farklı coğrafyalara aktarılması, kullanılması ve korunması yönündeki çabalar uluslararası arenada rekabeti tetikleyen bir olgu haline gelmiştir. Diğer taraftan elektromanyetik spektrum, biyoteknoloji, biyokimya vb. alanlarda teknolojik gelişimin sağlanması ile fiziki tahrip yapmadan ya da insana zarar vermeden devletler arasındaki rekabeti ve savaşların sonucunu etkileyebilecek yeni enstrümanlar gelişmiştir.¹⁰⁴

Hibrit harekâtların doğası gereği askerî ve sivil alanın iç içe geçmesi her iki alanda kullanılabilen araç, gereç, malzeme ve hizmetlerin güç aktarımı için de kullanılmasına olanak sağlamaktadır. Bu durum askerî ve sivil kapasitenin ulusal ölçekte müşterek bir organizasyon içerisinde teşkilatlanması ve bütüncül bir şekilde planlanması, güç aktarımının maliyet-etkin olmasını sağlamak için önemli bir gereksinimdir. Askerî ve sivil tüm imkân ve kapasiteyi içeren karma gücün farklı coğrafyalara bir strateji doğrultusunda aktarımı; müşterek planlama, icra, koordinasyon ve

¹⁰² Hanci Lei, "Modern Information Warfare: Analysis and Policy Recommendations", *Foresight*, Vol. 21 No. 4 2019, 508-522, ss. 513-514.

¹⁰³ Darren Death, *Information Security Handbook: Develop a threat model and incident response strategy to build a strong information security framework*, Packt Publishing, 2017, ss. 8-11.

¹⁰⁴ Hubert Feigl, "Yeni Silah Teknolojileri", Karl Kaiser and Hans-Peter Schwarz, (ed.), *Yeni Yüzyılda Yeni Dünya Politikası*, Müjdat Kayayerli, (çev.), Sinemis Yayınları, Ankara, 2005, 291-297, ss. 293-294.

değerlendirmeyi ulusal seviyede gerekli kılmaktadır. Özellikle askerî güç gibi sert güç araçlarının karşısında yumuşak güç araçlarının kurumsal bir organizasyon içinde uygulanması konusunda pratikte zorluklar bulunmakla birlikte, hibrit güç, her iki gücün ulusal ölçekte koordineli ve etkin bir şekilde uygulanabilmesine yönelik müşterek bir organizasyona ihtiyaç duymaktadır.¹⁰⁵

Yumuşak ve sert gücün birbiri ile uyumlu ve bütünleyen bir şekilde kullanımı hedeflenen siyasi amaca ulaşmada kolaylaştırıcı etki yaratmaktadır. Bu nedenle bölgedeki tehdit düzeyinin belirlenerek güç aktarımına en uygun stratejinin öngörülmesi ve hibrit tekniklerin bir arada kullanılması önem arz etmektedir. Sert ve yumuşak güç içerik ve uygulanma biçimleri itibarıyla farklı disiplinleri kapsamaktadır. Bu çerçevede; sert ya da yumuşak gücün ne zaman, nerede, nasıl ve ne oranda hibrit güç aktarımına katkı sağlayacağını karar vericiler tarafından disiplinler arası bir çalışmayla belirlenmesi gerekmektedir. Sert ya da yumuşak gücün tek başına uygulanmasından doğabilecek avantaj ve dezavantajların hesap edilmesi, eksik yönlerinin tamamlanması ve zayıf yönlerinin kuvvetlendirilmesi sağlanarak güç aktarımının etkinliği artırılabilir. Diğer taraftan, yumuşak gücün hedef kitle üzerinde etkin bir şekilde kullanılması ile askerî ve ekonomik gücün uygulanmasından kaynaklanabilecek maliyetin asgari düzeye indirilmesi sağlanabilir. Hibrit gücün kullanımını, konvansiyonel ulusal güç kıyaslaması ve hesaplamasının ötesinde asimetriyi de içerisinde barındıran bir biçim olarak görmek gerekir. Bu çerçevede, uluslararası ilişkilerde devleti esas aktör ve gücü de esas unsur kabul eden realist paradigma karşısında çıkarın yalnızca güç bağlamında ele alınmamasını, güç analizinin ise silah ve bomba hesabına indirgenmemesi gerektiğine yönelik tespitler bulunmaktadır.¹⁰⁶ Nitekim günümüzde fiziki güç bileşenlerinin yanı sıra daha soyut ifade edilebilecek millî değer, sosyal, kültürel, politik vb. dış etki yaratabilecek bileşenler de güç hesaplamasında dikkate alınmaktadır.

¹⁰⁵ Ernest J. Wilson, "Hard Power, Soft Power, Smart Power." *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Vol. 616, 2008, 110–24, ss. 116-118.

¹⁰⁶ Pınar Bilgin ve Berivan Eliş, "Hard Power, Soft Power: Toward a More Realistic Power Analysis", *Insight Turkey*, Vol. 10, No. 2, 2008, 5-20, s. 7.

Sonuç

Devletler sınır ötesindeki çıkarlarını gerçekleştirmek, tehditleri uzaktan önlemek ve farklı coğrafyalarda varlığını göstermek için ulusal güç unsurlarını hedefledikleri bölgeye aktarırlar. Gücün aktarımı fiziki olabileceği gibi fiziki olmayan unsurları veyahut her ikisini de içerebilen hibrit bir yapıda da olabilmektedir.

Güç aktarımının gerçekleşmesi için alınacak kararda tehdit ve çıkar ilişkisi dikkate alınarak ortaya sunulan politik, ekonomik, askerî vb. gerekçeler ve ulusal ihtiyaçlar önemli belirleyicilerdir. Farklı coğrafyalarda gücün korunması ve ihtiyaç duyulduğunda aktarımı adına ileride konuşlu askerî kuvvetlerin kullanımına ilave olarak, gücün seferi kuvvetlerle aktarımı da geçmişte bir yöntem olarak kullanılmıştır. Soğuk Savaş döneminden sonra ortaya çıkan maliyetler dikkate alınarak ileride konuşlu kuvvetlerin sayısında indirgemeye gidilmiştir. Bu doğrultuda ortaya çıkan askerî kuvvet açığı ise küçük ölçekli fakat daha çevik yapıya sahip birlikler ve seferi kuvvetlerin yer aldığı bir kullanım şekli ile kapatılmaya çalışılmıştır. Bunlara ilave olarak teknolojinin gelişimi ile birlikte uzak coğrafyalara yönelik gözetleme, keşif, istihbarat, vuruş gücü ve ulaşım imkânları artmış, gücün fiziki aktarımının yanında medya ve internetin yaygın bir şekilde kullanılması ile fiziki olmayan ulusal güç unsurlarının da kolayca küresel ölçekte aktarılabilmesi imkânı elde edilmiştir. Siber alan, uzay teknolojileri, insansız silah sistemleri, süpersonik uzun menzilli füze sistemleri, elektronik harp, sosyal medya mühendisliği vb. birtakım yeni alanlar gücün planlama ve uygulanmasındaki zaman ve mekân kavramını değiştirmiştir. Teknolojinin gelişimi ile birlikte mesafe kavramı giderek eski anlamını yitirerek yeni bir form kazanmıştır. Günümüzde yeni silah ve yeteneklerin geliştirilmesi ileride konuşlanma prensibinde birtakım değişiklikleri zorunlu kılmıştır. Uzak mesafelere ulaşım sağlayacak araçlar, uzaktan keşif ve gözetleme yapabilen sistemler, insansız sistemler, uzun menzilli ve uzun süre seyir yapabilen silah sistemleri, uzay ve siber alan, uydu sistemleri vb. mesafeyi görece dikkate almadan tehdit oluşturabilme ve tehdidi bertaraf edebilme gücüyle geleneksel güç aktarımı stratejisinde radikal değişikliklere yol açmıştır.

Böylece ileride konuşlanmaya ihtiyaç duyulmadan anavatandayken dahi daha uzak mesafelere güç aktarımının farklı şekillerde yapılabilmesi olanağı hâsıl olmuştur. Bu noktada teknolojik üstünlük kadar onu iyi

kullanabilen devlet ya da devlet dışı aktörlerin uluslararası sistemde oyun değiştirici olabileceği bir alan ortaya çıkmıştır.

Ulusal güç aktarımında sert ya da yumuşak güç unsurları kullanılabilir. Ancak gücün etkin bir şekilde aktarımı için gücün akıllı bir kombinasyonunu oluşturan karma/hibrit güç aktarımı ön plana çıkmıştır. Bu çerçevede ulusal güç aktarım stratejisinin planlama aşamasında etkisi olan mesafe, ekonomi, tehdit algılaması ve çıkar ilişkisi, teknolojik gelişmişlik düzeyi, lojistik kapasite vb. parametrelerin karar vericiler tarafından hesaba katılması gerekmektedir. Gücün farklı coğrafyalara aktarımı kadar gücün bu coğrafyalarda etkinliğinin korunması da önemlidir. Bu nedenle güç aktarımı planlanırken kısa, orta ve uzun vadeli siyasi hedefin belirlenmesi ve siyasi hedefin gerçekleştirilmesi kapsamında gerekli kaynak tahsisinin yapılması gerekmektedir. Sonuç olarak, bölgesel ya da küresel ölçekte aktör olma amacını taşıyan ulus devletler sahip olduğu güç bileşenlerini mobilize ettiği ve eş güdüm içerisinde uygulayabildikleri ölçekte etkili olabilir.

Sonuç olarak, tarihsel süreç içerisinde güç aktarım parametreleri ve paradigması değişikliğe uğramıştır. Bu parametreler içerisinde özellikle teknolojik gelişim güç aktarımının uygulanma biçimini şekillendiren en önemli parametre olarak olmuştur. Teknolojik gelişimin kaldırıcı etkisi sert ve yumuşak gücün uygulanmasını kolaylaştırıcı etki yaratmıştır. Sert ya da yumuşak gücün tek başına uygulanmasından doğabilecek mahsurları önlemek ve güç aktarımında etkinliği artırmak adına her iki gücün birleşik kullanımını içeren hibrit kullanım alternatif bir uygulanma biçimi olarak yerini almıştır. Ulusal gücün aktarımında tayin edilen vekil güçler yeni bir güç aktarım aracı olarak uygulama zemininde yerini almıştır. Siber alan, elektromanyetik spektrum ve uzay uluslararası sistemde güç aktarımının uygulandığı yeni bir alan olarak ortaya çıkmıştır.

Summary

Depending on the nation state's interests or threat perception, the projection of power is transferred beyond national borders and thus has a new sphere of influence. Countable or uncountable, physical or non-physical parameters that constitute national power are essential at the point of national power projection and in determining power projection strategy. The

transferable ones of the national power components can be used one by one or create a combination to increase influence beyond the national borders. Standalone or hybrid use of hard or soft power, forming a combination within the national power components, is determined according to the final purpose of the national power projection strategy.

In addition to the opportunities brought by technology, the transformation in the international system and new threat perceptions have caused some changes in the power projection strategy in recent history. In military terms generally, expeditionary or forward-deployed (permanent) forces are in the foreground in the power projection strategy. There are idiosyncratic advantages and disadvantages of using both troops. At this point, criteria of accessibility of the area, economic cost of operation, logistic capacity, consent of host country, political purpose, and size of troops considered to be deployed in the region, etc., affect the using situation of expeditionary or forward-deployed units. Military forces deployed in forward and having permanent characteristics are used in the host country in the scope of achievements in different regions and protection of power. Although it is aimed to use as the protection of power, the forward-deployed units are units that can project power in the near geography of the country where they are located. On the other hand, expeditionary forces, which have mobile and dynamic deployment capacity, can be used to project power to all regions that can be accessed without the need for the host country.

During the Cold War period, forward-deployed military units were mainly used. On the other hand, after the end of the Cold War, using light, high mobility, technologically superior, temporarily deployed, and cost-effective forces have been preferred. Physical and non-physical methods in power projection have changed depending on technology and conditions of the day. Thus, the emergence of remote intervention tools (cyber, electronic warfare, satellite systems, unmanned systems, etc.), the use of proxy forces as a cost-effective method, and developments in qualified power projection tools have affected the power projection strategy.

Generally, distance, economy, perception of threat, conflict of interests, technology, and logistics have significant parameters in planning and performing power projection strategy. Distance is a basic parameter and also starting point of the power projection strategy about how strong the national power is, where, for how long, and at what level it will be built, and how to

provide logistical support. Transferring power and ensuring its continuity are directly proportional to economic capacity. At the same time, the state's perception of threats from different geographies or entering into a relationship of interest determines the decision point on whether power can be projected or not. On the other hand, factors such as the level of support and realization of the power projection strategy of soft and hard power components in accordance with the political purpose, the possibility and adequacy of using them separately or in a hybrid structure, and their organized and coordinated use affect the power projection strategy. In addition, the development of technology has caused changes in power projection tools and methods and has changed the assumption of time and space. As a result, power maintains its importance as a determining parameter in the international system. The relative strength of a nation-state compared to the others is made visible when power is projectable and capable of acting. At this point, the nation state's ability to eliminate the threat beyond its borders or to realize its interests, increase its area of influence as a deterrent force, and be an important actor in the international system is directly proportional to the ability of transfer of national power components to different geographies. Therefore, the states that will transfer power should make their plans in power projection strategy according to its parameters. In this context, the power projection strategy can be successful as long as it mobilizes nation states' components and is used in coordination.

Çatışma Beyanı:

Araştırmannın yazarı olarak herhangi bir çıkar çatışma beyanım bulunmamaktadır.

Kaynakça

Kitaplar

ARI, Tayyar, *Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika*, MKM Yayıncılık, 8.Baskı, Bursa, 2009.

BARNET, Roger W., *Expeditionary Power Projection: an Operational Concept for the U.S. Navy*, US Naval War College Strategic Research Department (Code 30) Center for Naval Warfare Studies, Newport, 1996.

BERRIDGE, Geof, *International Politics: States, Power and Conflict since 1945*, Third Edition, Prentice-Hall/Harvester Wheatsheaf, Hemel Hempstead, 1997.

Uluslararası Sistemde Ulusal Güç Aktarım Stratejisini Belirleyen
Temel Parametrelerin Analizi

- BİRDİŞLİ, Fikret, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik: Kavram-Teori ve Uygulama*, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017.
- BUZAN, Barry, *İnsanlar, Devletler & Korku*, 2. Basımdan çeviri, Emre Çıtak, (Çev. Ed.), Röle Akademik Yayıncılık, İstanbul, 2015.
- CARR, E.H., *Twenty Years' Crisis, 1919-1939*, E-Book, Palgrave Macmillan, 2016.
- DEATH, Darren, *Information Security Handbook: Develop a threat model and incident response strategy to build a strong information security framework*, Packt Publishing, 2017.
- DEDEOĞLU, Beril, *Uluslararası Güvenlik ve Strateji*, Yenyüzyıl Yayınları, 3.Baskı, İstanbul, 2014.
- DIGGS, Barbara and CARBAUGH, Samuel, *The Vietnam War, Inquire & Investigate*, Nomad Press, 2018.
- GÖRGÜLÜ, İsmet, *Askeri Coğrafya*, Seri No.: 3, Harp Akademileri Basımevi, İstanbul, 1992.
- NYE, Joseph S., *Amerikan Gücünün Paradoksu*, Gürol Koca, (çev.), Literatür Yayıncılık, İstanbul, 2003.
- NYE, Joseph, *Power in the Global Information Age: From Realism to Globalization*, Taylor & Francis e-Library, 2004.
- PORTER, Patrick, *The Global Village Myth: Distance, War and the Limits of Power*, Georgetown University Press, Washington DC, 2015.
- RUSSETT, Bruce, STARR, Harvey vd., *World Politics: The Menu for Choice*, 6th Edition, St. Martin's, New York, 2000.
- US DOD, Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms JP 1-02, 12 April 2001, s. 422. <https://dcs9.army.mil/assets/docs/dod-terms.pdf> (Erişim Tarihi: 15.12.2020)
- Makaleler**
- AFSHAN, Sahar and ALI, Panira, "Balance of Power in the Era of Technological Globalization", *Pakistan Horizon*, Apr-Jun 2021, Vol. 74, Issue 2/3, 81-101.
- ALBERRO, Irina and SCHIAVON, Jorge, "Shaping or Constraining Foreign Policy? The Role of Mexican Public Opinion in the Response to the Iraq War", September 2010, <http://mobile.repositorio-digital.cide.edu/bitstream/handle/11651/1123/101761.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Erişim Tarihi: 01.11.2021)
- ALTHEIDE, David L. and GRIMES, Jennifer N., "War Programming: The Propaganda Project and the Iraq War", *The Sociological Quarterly*, Vol. 46, No. 4 (Autumn, 2005), 617-643.
- BADOWSKI, Russell S., "Airpower Projection in the Antiaccess/Area-Denial Environment: Dispersed Operations and Base Defense", Caudill Shannon W., Deale Thomas H., vd. (ed.), *Defending Air Bases in an Age of Insurgency*, Volume II, Air University Press, 2019. 269-84, <http://www.jstor.org/stable/resrep19551.15>. (Erişim Tarihi: 18.07. 2021)
- BANIYA, Dharma Bahadur "Soft Power in the Contemporary World: Recommendations To the Small States' Security", *Unity Journal*, Volume II, Feb 2021, <https://www.nepjol.info/index.php/unity/article/download/38809/29773/112890> (Erişim Tarihi: 27.02.2022)
- BECKLEY, Michael, "The Power of Nations: Measuring What Matters", *International Security*, Vol. 43, No. 2, (Fall 2018), 7-44.
- BERCEAN, Ioana-Nelia, "Ukraine: Russia's New Art of War", *Online Journal Modelling the New Europe*, 2016, Vol. 21, No. 1, 155-174.
- BIAŁY, Beata, "Social Media—From Social Exchange to Battlefield", *The Cyber Defense Review*, Vol. 2, No. 2 (Summer 2017), 69-90.
- BİLGİN, Pınar ve ELİŞ, Berivan, "Hard Power, Soft Power: Toward a More Realistic Power Analysis", *Insight Turkey*, Vol. 10, No. 2, 2008, 5-20.

- BLAIR, Dennis C., “China’s Military Power Projection and U.S. National Interests”, *U.S. China Economic and Security Review Commission*, February 20, 2020, https://www.uscc.gov/sites/default/files/Blair_Written%20Testimony.pdf (Erişim Tarihi: 08.12.2020)
- BORSHCHEVSKAYA, Anna L., “Russia’s Soft Power Projection in the Middle East”, Mahir J. Ibrahimov, (ed.), *Great Power Competition: The Changing Landscape of Global Geopolitics*, The Army University Press, Kansas, 2020, 1-24, <https://www.armyupress.army.mil/Portals/7/combats-studies-institute/csi-books/great-power-competition-the-changing-landscape-of-global-geopolitics.pdf> (Erişim Tarihi: 03.01.2020)
- BUHAUG, Halvard and GLEDITSCH, Nils Petter, “The death of distance? The globalization of armed conflict”, Miles Kahler and Barbara F. Walter, (ed.), *Territoriality and Conflict in an Era of Globalization*, Cambridge University Press, Cambridge, 2006, 187-216.
- CASTELLA, Tom de, “Does Anybody Still Need Aircraft Carriers?”, 29 May 2012, <https://www.bbc.com/news/magazine-18237029> (Erişim Tarihi: 04.11.2021)
- COTTON, Megan, “Ensuring Readiness for Strategic Support: Strategic Power Projection”, 6 June 2019, U.S. Army, <https://www.army.mil/article/222299/ensuring-readiness-for-strategic-support-strategic-power-projection> (Erişim Tarihi: 09.12.2020),
- FEIGL, Hubert, “Yeni Silah Teknolojileri”, Karl Kaiser and Hans-Peter Schwarz, (ed.), *Yeni Yüzyılda Yeni Dünya Politikası*, Müjdat Kayayerli, (çev.), Sinemis Yayınları, Ankara, 2005, 291-297.
- FENDRICK, Reed J., “Diplomacy As an Instrument of National Power”, *U.S. Army War College Guide to National Security Policy and Strategy*, Strategic Studies Institute, US Army War College (2014), <https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep12023.17.pdf> (Erişim Tarihi: 28.10.2021)
- FUHRMANN, Matthew, “Exporting Mass Destruction? The Determinants of Dual-Use Trade”, *Journal of Peace Research*, Vol. 45, No. 5, 2008, 633–652.
- HARCHAOU, Tarek M, MASELAND, Robbert K J vd., “Carving Out an Empire? How China Strategically Uses Aid to Facilitate Chinese Business Expansion in Africa”, *Journal of African Economies*, Volume 30, Issue 2, March 2021, 183–205.
- HARRIS, Elisa D., “Introduction”, Elisa D. Harris, (ed.), *Governance of Dual-Use Technologies: Theory and Practice*, Mass.:American Academy of Arts & Sciences, Cambridge, 2016.
- HARRIS, Peter and TRUBOWITZ, Peter, “The Politics of Power Projection: The Pivot to Asia, Its Failure, and the Future of American Primacy”, *The Chinese Journal of International Politics*, Vol. 14, No. 2, 2021, 187–217.
- HENRIKSON, Alan K., “Distance and Foreign Policy: A Political Geography Approach”, *International Political Science Review / Revue internationale de science politique*, Vol. 23, No. 4, SAGE Publications, 2002, 437-466.
- IVANOV, Zoran, “Changing the Character of Proxy Warfare and its Consequences for Geopolitical Relationships”, *Security & Defence Quarterly*, 2020, Vol. 31 Issue 4, 37-51.
- LEI, Hanci, “Modern Information Warfare: Analysis and Policy Recommendations”, *Foresight*, Vol. 21 No. 4 2019, 508-522.
- LELE, Ajey, “Asymmetric Warfare: A State vs Non-State Conflict”, *OASIS-Observatorio de Análisis de los Sistemas Internacionales*, Jul-Dec 2014, Issue 20, 97-111.
- LOHSE, Morgan P., “From Power Projection to Power Protection: Revitalizing Conventional Deterrence in NATO”, *Drew Papers*, No. 33, Air University Press, Alabama, March 2019, https://media.defense.gov/2019/Mar/21/2002104239/-1-1/0/DP_0033_LOHSE_FROM_POWER_PROJECTION_TO_POWER_PROTECTION.PDF (Erişim Tarihi: 15.12.2020)
- ŁOŚ, Robert, “U.S. and China: Hard and Soft Power Potential”, *International Studies. Interdisciplinary Political and Cultural Journal*, Vol. 22, No. 1/2018, (39–50).

Uluslararası Sistemde Ulusal Güç Aktarım Stratejisini Belirleyen
Temel Parametrelerin Analizi

- MARKOWITZ, Jonathan N and FARISS, Christopher J, “Power, Proximity, and Democracy: Geopolitical Competition in the International System”, *Journal of Peace Research*, Jan 2018, Vol. 55, Issue 1, 78-93.
- MARKOWITZ, Jonathan N. and FARISS, Christopher J., “Going to Distance: The Price of Projecting Power”, *International Interactions*, 39, April 2013, 119-143.
- MARKOWITZ, Jonathan, FARISS, Christopher vd., “Producing Goods and Projecting Power: How What You Make Influences What You Take”, *Journal of Conflict Resolution*, Vol. 63 (6), 2019, 1368-1402.
- MATVEEVA, Anna, “Russia’s Power Projection after the Ukraine Crisis”, *Europe-Asia Studies*, Vol. 70, No. 5, July 2018, 711–737.
- MAZARR, Michael j., “Toward a New Theory Of Power Projection”, 15 April 2020, War on the Rocks, <https://warontherocks.com/2020/04/toward-a-new-theory-of-power-projection/> (Erişim Tarihi: 25.10.2020)
- McDEW, Darren, “Power Projection in the Digital Age: The Only Winning Move is to Play”, *Prism*, Vol. 7, No. 2, The Fifth Domain (2017), 30-39.
- NYE, Joseph S. “Public Diplomacy and Soft Power” *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Vol. 616, 2008, 94–109.
- NYE, Joseph S., “Countering the Authoritarian Challenge: Public Diplomacy, Soft Power, and Sharp Power” *Horizons: Journal of International Relations and Sustainable Development*, No. 15, Center for International Relations and Sustainable Development, 2020, 94–109.
- NYE, Joseph S., “Get Smart: Combining Hard and Soft Power.” *Foreign Affairs*, Vol. 88, No. 4, *Council on Foreign Relations*, 2009, 160–63.
- NYE, Joseph S., “Soft Power”, *Foreign Policy*, Autumn, 1990, No. 80, Twentieth Anniversary (Autumn, 1990), 153-171.
- O’HANLON, Michael E., “Forecasting change in military technology, 2020-2040”, September 2018, <https://www.brookings.edu/research/forecasting-change-in-military-technology-2020-2040/> (Erişim tarihi: 05.11.2021)
- OGUZLU, Tarık, “Soft Power in Turkish Foreign Policy” *Australian Journal of International Affairs*, Vol. 61, No. 1, March 2007, 81-97.
- ONUTA, Tiberiu-Dan, “Considerations on Strategy and Technology Interrelationships”, *Small Wars Journal*, 10/01/2015, <https://smallwarsjournal.com/jrnl/art/considerations-on-strategy-and-technology-interrelationships> (Erişim Tarihi: 28.10.2021)
- PELTZ, Eric and HALLIDAY, John,” Making the Power Projection Army a Reality”, Lynn E. Davis and Jeremy Shapiro, (ed.), *The U.S. Army and the New National Security Strategy*, RAND Corporation, 2003, <https://www.jstor.org/stable/10.7249/mr1657a.18> (Erişim Tarihi: 02.01.2021)
- PELTZ, Eric, HALLIDAY, John vd., “Combat Service Support Transformation: Emerging Strategies for Making the Power Projection Army a Reality”, RAND, CA, Santa Monica, Corporation, 2003, https://www.rand.org/pubs/documented_briefings/DB425.html (Erişim Tarihi: 26.05.2020)
- PETERSON, Timothy M., “US Disaster Aid and Bilateral Trade Growth”, *Foreign Policy Analysis*, (2017) 13, 93–111.
- PRADOS, John, “Notes on the CIA’s Secret War in Afghanistan.” *The Journal of American History*, 89, No. 2, 2002, 466–71.
- ROSEN, Stephen Peter, “Power Project and Military Innovation: The IT RMA and its Implications for Israel”, February 2019, <https://www.idf.il/en/minisites/dado-center/research-1/power-projection-and-military-innovation/> (Erişim Tarihi: 03.01.2020)
- RYAN, Kurt J., “Power projection readiness: A historical perspective”, 26 April 2017, U.S. Army, https://www.army.mil/article/185970/power_projection_readiness_a_historical_perspective (Erişim Tarihi: 09.12.2020)

SCHMERTZING, Leopold, "The Future of Warfare", *ESPAS Ideas Paper Series*, ESPAS-European Strategy and Policy Analysis System, 2018, <https://espas.secure.europarl.europa.eu/orbis/sites/default/files/generated/document/en/Future%20of%20Warfare%20-%20ESPAS%20Ideas%20Paper%20-%20Leopold%20Schmertzing.pdf> (Erişim Tarihi: 25.10.2021)

SCHULZKE, Marcus, "The Morality of Remote Warfare: Against the Asymmetry Objection to Remote Weaponry", *Political Studies*, 1 March 2016, Vol. 64, No. 1, 90-105.

SHUNK, Dave, HORNICK, Charles vd., "The Role of Forward Presence in U.S. Military Strategy", *Military Review*, July-August 2017, 56-65.

SLOCOMBE, Geoff, "Electronic Warfare in the Space Domain", *Asia Pacific Defence Reporter*, Sept 2019, Vol. 45, Issue 7, 24-26.

ŤEFANČÍK, Radoslav and KINER, Andrej, "'Sorry, I don't Want Them Here.' Migration in Slovak Political Discourse", *Professional Discourse & Communication*, Vol. 3 Issue 2, 2021, 10-20.

STEINGARTNER, William and GALINEC Darko vd., "Threat Defense: Cyber Deception Approach and Education for Resilience in Hybrid Threats Model", *Symmetry*, Vol 13, Iss 597, p 597 (2021), 1-25.

STOLL, Richard J., "In Harm's Way? Chinese Power Projection in Historical Perspective", The James A. Baker III Institute For Public Policy Of Rice University, May 2000, <https://www.bakerinstitute.org/files/2687/> (Erişim Tarihi: 15.12.2020)

TAKEDA, Keiji, "Cyber Defense of Japan-Proposal of Conceptual Framework", Sandro Gaycken, (ed.), *Cyber Defense-Policies, Operations and Capacity Building: CYDEF 2018*, IOS Press, Amsterdam, 2019.

VUVING, Alexander L., "Great Power competition: Lessons From The Past, Implications for the Future", Alexander L. Vuving, (ed.), *Hindsight, Insight, Foresight: Thinking About Security in the Indo-Pacific*, Daniel K. Inouye Asia-Pacific Center for Security Studies, Sep. 1, 2020, 13-36, <https://www.jstor.org/stable/resrep26667.7> (Erişim Tarihi: 29.10.2021)

WILSON, Ernest J., "Hard Power, Soft Power, Smart Power." *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Vol. 616, 2008, 110-24.

WITHER, James K., "Making Sense of Hybrid Warfare." *Connections*, Vol. 15, No. 2, Partnership for Peace Consortium of Defense Academies and Security Studies Institutes, 2016, 73-87.

WITHER, James K., "Outsourcing Warfare: Proxy Forces in Contemporary Armed Conflicts", *Security & Defence Quarterly*, 2020, Vol. 31, 18-34.

YAVAŞ, Cengiz ve Gökhan SARI, "Değişen Güvenlik Anlayışı ve Güvenliğe Yönelik Tehditler, Riskler ve Fırsatlar", Gökhan Sarı ve Cenker Korhan Demir, (ed.), *Teoriden Uygulamaya "Güvenlik" Üzerine*, Gazi Kitabevi, Ankara, 2018, 67-108.

Konferans Bildirileri

MAHNKEN, Thomas G, "Navies and the Flexible Application of Power", Andrew Forbes, (ed.), *Naval Diplomacy and Maritime Power Projection: Proceedings of the Royal Australian Navy Sea Power Conference 2013*, Sea Power Centre-Australia, <https://www.navy.gov.au/sites/default/files/documents/SP13.pdf> (Erişim Tarihi: 01.11.2020)

Raporlar

"The National Military Strategy of the United States of America 2015: The United States Military's Contribution to National Security", June 2015, <https://www.hsdl.org/?view&did=767473> (Erişim Tarihi: 29.11.2020)

"A Resource on Strategic Trade Management and Export Controls, Overview of U.S. Export Control System", <https://2009-2017.state.gov/strategictrade/overview/index.htm> (Erişim Tarihi: 07.11.2021)

Uluslararası Sistemde Ulusal Güç Aktarım Stratejisini Belirleyen
Temel Parametrelerin Analizi

- 2020 Department of Defense Electromagnetic Spectrum Superiority Strategy, October 2020, ss. 1-4. https://media.defense.gov/2020/Oct/29/2002525927/-1/-1/0/ELECTROMAGNETIC_SPECTRUM_SUPERIORITY_STRATEGY.PDF (Erişim Tarihi: 13.03.2022)
- PALOYO, Alfredo R., VANCE, Colin vd., “The Regional Economic Effects of Military Base Realignments and Closures in Germany”, RUHR Economic Papers, #181, 2010, 1-21.
- VOO, Julia, HEMANI, Irfan vd., “Reconceptualizing Cyber Power: Cyber Power Index Primer”, Harvard Kennedy School: Belfer Center for Science and International Affairs, Report 2020, <https://www.belfercenter.org/sites/default/files/2020-04/ReconceptualizingCyber.pdf> (Erişim Tarihi: 02.11.2021)
- BROMLEY, Mark and BROCKMANN, Kolja, “Implementing the 2021 Recast of the Eu Dual-Use Regulation: Challenges and Opportunities”, *EU Non-Proliferation and Disarmament Consortium, Non-Proliferation and Disarmament Papers*, No. 77 September 2021, https://www.sipri.org/sites/default/files/2021-09/eunpdc_no_77.pdf (Erişim Tarihi: 07.11.2021)
- The U.S. Joint Chief of Staff, “Joint Publication 3-32: Joint Maritime Operations”, 8 June 2018, https://www.jcs.mil/Portals/36/Documents/Doctrine/pubs/jp3_32.pdf#page=22 (Erişim Tarihi: 08.12.2020)
- The U.S. Marine Corps, “Expeditionary Force 21: Forward and Ready: Now and in the Future”, 4 March 2014, https://www.mccdc.marines.mil/Portals/172/Docs/MCCDC/EF21/EF21_Capstone_Concept.pdf (Erişim Tarihi: 08.11.2020)
- The U.S. Marine Corps, Naval Operations Concept 2010: Implementing The Maritime Strategy, <https://www.mccdc.marines.mil/Portals/172/Docs/MCCDC/Documents/Concepts/NOC%202010.pdf> (Erişim Tarihi: 08.11.2020)
- WU, Irene S. “Measuring Soft Power with Conventional and Unconventional Data”, https://sites.nationalacademies.org/cs/groups/dbassesite/documents/webpage/dbasse_179613.pdf (Erişim Tarihi: 27.02.2022)
- Tezler**
- MARKOWITZ, Jonathan, When and Why States Project Power, Electronic Thesis and Dissertation, University of California, San Diego, 2014, <https://escholarship.org/uc/item/5hr5m1gr> (Erişim Tarihi: 02.11.2021)